

2014 m. gruodžio 12 d., penktadienis

Nr. 44 (1105) Kaina 2,80 Lt / 0,81 Eur

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

Mieli skaitytojai,

Iki laikraščiu ir žurnalų prenumeratos 2015 metams liko savaitė!
Nepraleiskite proges skaityti „7 meno dienas“,
kurios pačios ateis į Jūsų namus.
Savaitraščio kaina kioskuose – 2,80 Lt / 0,81 Eur,
o prenumeratoriams – 2,20 Lt / 0,64 Eur.
Prenumeratos kaina 1 mėn. – 9,50 Lt / 2,75 Eur,
6 mėn. – 57 Lt / 16,50 Eur, metams – 95 Lt / 27,51 Eur.
„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 7 Lt / 2,03 Eur,
pusmečiui – 14 Lt / 4,05 Eur, metams – 28 Lt / 8,11 Eur.

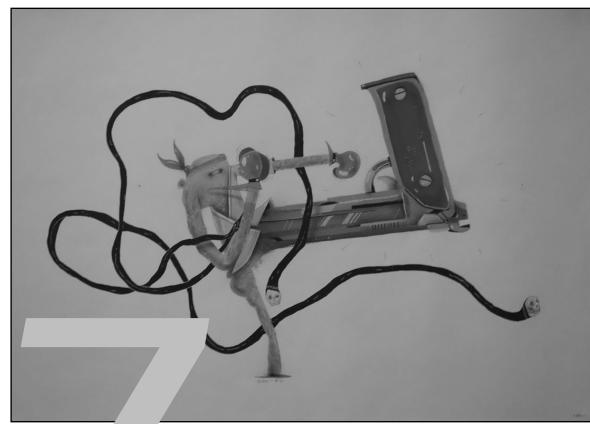
Prenumeruodamis mūsų leidinius palaikote mūsų darbą.
Prenumeratą galite užsisakyti ir internetu.

3

Antonio Vivaldi oratorija „Juditos triumfas“

5

Apie projektą „Kritikai vs. choreografai“

Paroda „Monolitas“ kultūros bare „Kabrys“

9

Nauji filmai – „Amžinai stiltingos“

Niekam nesakyk, kur veda Labirintas

Dainiaus Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“ Šiuolaikinio meno centre

Agnė Narušytė

Dainiaus Liškevičiaus kūrinį „Labyrinthus“ geriausia patirti ir nieko nepasakoti. Pastebėjau, kad visi taip ir daro. Didžioje Šiuolaikinio meno centro salėje aptikę tamsiai pilkā statinį, jeina pro artimiausią angą ir sustoja prie pirmojo eksponato. Kai kurie jį atpažįsta iš pernykštės parodos „Trylikto taško projekcija“ (galerija „Artifex“). Tai bražomosios geometrijos vadovėlis, ant kurio stovi kaubojuis ir guli nurauta galva. Iš jos trykstantis kraujas jau išliejo skritulį viršelio iliustracijai, galva šypsosi. Aplink ant sienų kaba trys kalnų fotografijos. Jose nubrėžtas raudonas brūkšnys iš kalno veda į dangų ir atvirkščiai. Labirinto plane šis kambarys įvardytas taip: „Jūs esate čia / Ten galite pasiklysti“. Naivu manyti, kad toliau labirinte tyko tikri pavojai. Todėl niekas iš čia nepasuka atgal.

Iėjus ima veikti tamsiai pilka sie- nų spalva – ji prarýja gylius ir atstumas, kuria iliuzijas. Angos atrodo kaip veidrodžiai, o vienos už kito stovintys daiktai – kaip netikslūs vienais kito atspindžiai. Baisu tuose „veidrodžiuose“ sutikti save, bet per juos kiaurai perėjus tavo kūno da- lyis išnyra netikėtose vietose, susi- jungia su perpjautu kamuoliu, o tas jau spokso į tame savo vidiniai tapetais. Baltos grindys virsta į tamš besileidžiančias laiptais ir sienos pakimba ore. Todėl nekeista, kad kai kuriuose kambariuose kalnų, vandenynų ir interjerų fotografijos kaba atvirkščiai – taip ir turi būti, nes tai jau nebéra kasdienė trimatė erdvė, kurioje esi išpratęs valdyti sa- vo geismų, baimių, prisirišimų pro- jekcijas. Labirinte išorinis pasaulis privalo liautis egzistavęs, laikas tu- ri sustoti, atpalaiduodamas logiką ir

Dainius Liškevičius, „Labyrinthus“, fragmentas. 2014 m. A. NARUŠYTĖS NUOTR.

fizikos dėsnius. Pasijutau lyg Tvin Pyksos raudonajame kambaryje, kurį sapnuoja agentas Deilas Kuperis: ten jis dvidešimt penkeriais metais vyresnis, jam į ausį kažką sako nu- žudyta mergina, o raudonu kostiumu vilkintis nykštukas mislingai pa- aiškina esmę ir pradeda šokti. Dabar suprantu, kodėl parodos „Trylikto taško projekcijos“ atidarymo metu Liškevičius tik šnabždėjo į ausį „me- diumui“. Pagal nustatyta maršrutą

vaikščiojant nuo fotografijos prie fotografijos reikėjo rasti duris į šį labirintą, o čia – išsifruoti daiktų at- sakymus.

Daiktai kartais kasdieniški, kar- tais egzotiški, bet iš šių res(es) su- kurti dariniai yra rebusai: ant pieštu- kų smaigalių pasistiepęs ožio trikojis baigiasi riestomis lemputė- mis, kurias galima uždegti; sustojęs

NUKELTA | 6 PSL.

Įtaigumo menas

Klavesinininkė Giedrė Lukšaitė-Mrázková kalbina muzikologė Vytautė Markeliūnienė

Šiandien pas mus gausėjant baroko muzikos puoseletąjų gretoms, kaip pastovus ir autentiškas dėmuo vis dėlto išlieka Prahos mūzų menų akademijos profesorės klavesinininkės Giedrės Lukšaitės-Mrázkovos nuolat rengiamų koncertai, kuriuose ji pastaruojuose dešimtmeciuose ištiki-mai ir garbingai pristato savajį instrumentą. Mūsų koncertų praktikoje itin reti klavesino rečitaliai profesorės dėka jau tapo savastimi. Juose skleidžiasi šios muzikės subrandinta patirtis, estetinės nuostatos, vertybinius pasaulius, atsiveria iki tol nepažinti opusai. Gruodžio 17 d. jubilejų švenčianti G. Lukšaitė-Mrázková patyrė iš tiesų spalvingą, permainų ir atradimų kūpinę muzikinę kelionę, kurios maršrutas šia progą siūlome kartu su ja pasivaikščioti.

Apžvelgę Jūsų rimtai studijuotų instrumentų visumą, matysime gana netipiską mūsų muzikų biografijoms įvaivoryę: fortepijonas, modernieji vargonai, barokiniai vargonai, modernus klavesinas, istorinis klavesinas, hamerklavynas... Ar ir dabar atrodo, kad turėjo susiklostyt tokis keliai, kad visi šie instrumentai pareikalautų pažinimo laiko, idant pagaliau suvoktu-mė savo, kaip muzikės, tapatybę? Kaip šie visi instrumentai bičiulia-vosi su Jūsų veikla ir tarpusavyje?

Kai kickvienas šiuo instrumentu įsiliedavo į mano kelią, juos tiesiog priimdavau savaime. Fortepijonas, aišku, lydėjo nuo pat vaikystės, net nuo kūdikystės. Ir jis buvo didžiausia meilė, kad buvo visiškai aišku, jog šis instrumentas atsidūrė kelio pradžioje. Ar tai nulémė aplinkybės – Jūsų mamos prof. Meilės Lukšienės skambinimas, girdimas dar kūdikystėje?

Viena vertus, taip, turbūt. Kita vertus, fortepijonas man iškart skambėjo taip, kaip turi skambeti. Iš pradžią mama mane pabandė leisti į smuiką, bet po 6 mėnesių trenkiau šį instrumentą į šoną, nes norėjau iškart girdėti tai, ką įsivaizduoju. Bet juk smuiku tai pasiekti iš pradžią labai sunku, ypač kai tau 6–7 metai. O fortepijonas jau buvo įsigyvenęs pasamonėje, nes mama nuolat skambino pagrindiniu repertuaru – Chopiną, Mozartą, Bachą. Paskiau mes su mama grodavome keturiomis rankomis simfonijas – vi-są Beethoveną. Pamenu, dar septynerių būdama grodavau su ja lėtasis dalis, nes skaityti iš lapo man labai gerai sekési.

Fortepijonas tad radosi kaip natūrali, iš namų ateinanti reikmė. O vargonai 7-ajame XX a. dešimtmetyje sovietų okupuotoje Lietuvoje – tik bundantis instrumentas, bažnyčiose bemaž visai nutilęs. Ir štai tuo metu iškyla talentinga jaunų lietuvių vargonininkų karta, į kurią įsiliejate ir Jūs.

Pirmas mano girdėtas koncertas buvo Filharmonijoje, sukiužusiais vargonais. Tąkart griežė prof. Jirži Rheinbergeris su savo mokine. Padarė didžiulių įspūdį, nes juk vargonai faktiškai yra kaip orkestras, o nuo mažens turėjau potraukį diriguoti, bet žinojau, kad moteris dirgentė yra nešamonė, ypač Lietuvje. Už tai labai gerbiau Margaritą Dvarionaitę, šito nebijojušią.

Giedrė Lukšaitė-Mrázková ir Vytautė Markeliūnienė

R. MARKELIŪNO NUOTR.

Kai baigiau M.K. Čiurlionio meninį mokyklą, išstudijavę vargonus Maskvoje grįžo Leopoldas Digrys. Man jau paskutinėje mokyklos klasėje buvo aišku, kad atsidarius vargonų katedrai konservatorijoje rinksiuosi dvi specialybės – fortepijonų ir vargonus. Jas ir pabaigiau pas L. Digrį. Sakyčiau, mes visi tuo metu perėjome netipiską kitų kraštų vargonininkams išskojimų kelią: turėjome mažus vargonelius, grojome mažose klasėse arba vargonai skambėjo koncertų salėse, kur nėra jokios akustikos. Tad vargonų įvaizdis, su kuriuo baigiau aukštąjį mokyklą, nuo to, kurį patyriau vėliau, labai skyrėsi.

Mano gyvenime buvo viena labai didelė krisė, būtent po Čiurlionio konkurso, kai suvokiau, jog aš, konkursu laureatė, faktiškai groju ne vargonais. Tašyk vienas žiuri narių, Talino konservatorijos dėstytojas, Talino katedros vargonininkas, be galio subtilus žmogus, per Jadvygą Čiurlionytę (kuri iргi buvo žiuri narė, o jis žinijo, kad Čiurlionytė mane pažiusta nuo gimimo) paprasė perduoti man, kad vargonai – ne kamericinis instrumentas, kad tai yra erdvės instrumentas, kad vargonų muzikai būdinga visai kitokia laiko tėkmė. Tad pušę metų vargonais negrojau. Bet tuo metu L. Digris rūpesčiu Vilniaus katedroje pastatė gerus vargonus. Tada pradėjau pati mokyties jais groti – erdvėje, pilnu skambėjimu, gludindama prasmėnius įvaizdžius. Man labai padėjo profesoriai Scheteligas iš Leipcigo ir čekas Rheinbergeris.

Visi Jūsų studijuoti instrumentai – klavišiniai, bet turbūt tarp jų ne tapatumu daugiau, o skirtumų?

Klavaišai panašūs, bet principai, tono įšigavimas, rankų laikymena – labai skirtiniai. Skirtingas ir mentalinės energijos naudojimas. Kai mokau studentus, kurie į klavesiną atėjina dažniausiai po fortepijono, o pastaruoju metu daugiau po vargonui, tai, viena vertus, man padeda tai, kad visus tuos instrumentus žinau. Kita vertus, pirmiausiai turiu išaiškinti grojimo klavesinu psichologiją. Rečitalių klavesinu yra daug

sunkiau pagroti nei fortepijonu. Ir ne tiek dėl fizinio, kiek dėl psychologinio aspekto. Grojančiam reikiā daug įtaigos, jis turi net hipnotizuoti klausytojus, nes klavesinas negali tiek daug padaryti, bet atlėkėjas gali įteigti, kad padaroma labai daug.

Grojimas klavesinu, regis, labai susijęs ne tik su atlikėjo fantazija, bet ypač su precizišku stilistikos, artikuliacijos pažinimu, XVII–XVIII a. traktatų skaitymu. Tai tarsi nuolatinis tiriamasis darbas, kuris dar nuolat pasipildo nauju šaltinių atvėrimu rezultatais?

Taip, nes mes pernelyg jau nutolę nuo to laiko, ir norédamas bent kiek prie jo priartėti turi žinoti apie jį. Kiekvienas „skaito“ natas pagal savo patyrimą, suvokimą. Ir toji teorinė perskaitymo dimensija labai skiriasi. Kad ir Prahos mūzų menų akademijoje – mes esame Klavišinių instrumentų katedra (fortepijono, vargonų, klavesino), tačiau mūsų diplominiai darbai (bakalauro, magistro) labai skirtingo lygio, nes, tarkime, klavesinininkai visalaik turėti analizuoti, argumentuoti. Pusė mano darbo, kai ką nors aiškinu specialybės pamokose, turi būti paramta istoriniais šaltiniu, nes kitaip neįrodysiu, kodėl turi būti ši- taip. Juk tų senųjų tradicijų mūsų ausyse nebéra. Mūsų specialybėje svarbus teorinis aspektas.

Tačiau, regis, svarbu ir dar vienas dalykas – mėgavimasis?

Taip, bet tada žmogus viduje turi būti visai laisvas, o tai Dievulis mažai kam duoda nuo vaikystės, tad paskui žmogui tenka su savimi dirbti, save laisvinti.

Kai žmogus jau sąmoningai suvokia, kad pasiekė tą vidinę laisvę, tuomet jis turi žinoti ir šaltinius, kurie jį stiprina. Kas yra tie Jūsų šaltiniai?

Manau, kad kūrybiškai dirbantis žmogus turi išmokti būti pats su savimi. Ir surasti save, išsiaiškinti savo stiprybes, silpnybes. O jas išsiaiškinti labai sunku, netgi turint šalia nors vieną žmogą. Bent man būti

na pabūti visiškai vienai, kad save susyguočiau, surasčiau. O kai surandu savo ašį, ir muzika lengviau ateina. Dėl to ir savo studentams patariu: nebijokite būti vieni, nes vienatvė yra labai turtina, daug ką duoda.

Man regis, dažnai mūsų gyvenime lemia kontekstai: pasirenkame netai, ką norime, o ką galime pasirinkti. Ko gero, tai, ką dabar darote, dirbate Prahoje, yra gero konteksto rezultatas – turite studentų, yra nuolatinis senosios muzikos interesas, yra puikių senosios muzikos atlikėjų, senosios muzikos traktatų, išverstų į čekų kalbą. Ar tai Jums padeda?

Aišku, taip. Šiomet jau sukanca 30 metų, kai Prahos mūzų menų akademijoje buvo išteigta klavesino specialybė, nors Ružicková koncertavo nuo 1954 metų. Man teko laimė, kad nors pas ją studijavau modernųjų klavesiną, pradžioje patekau į senosios muzikos ansamblį „Ars Rediviva“, vadovaujamą fleitininko ir muzikologo Milano Munclingerio. Tuo metu nebuvo barokiniai instrumentai, grojome moderniais, tačiau man tai buvo didžiausia baroko muzikos mokykla. 1989-aisiais, politinio lūžio metais, pati nesuprantu kaip tapau katedros vedėja (mane išrinko studentai). Pajautau, kad galima daug ką keisti. Ir tada įvedėme baroko klavesiną, pradėjau mokyti šios specialybės (vargai mano studentai, nes su jais bandžiau viską ir kartu pati mokiausi). Klavesino specialybė labai keitėsi ir pagaliau dabar, pastaruosius 10 metų, studentai ateina žmonės, kurie nori studijuoti senąją muziką. Suskaiciavau, kad išauklėjau 30 klavesinininkų (per 30 metų). Mažai kas iš jų koncertuoja – gyvenimas daro savo. Bet dalis jų moko šios specialybės muzikos mokylose, repetuoja, akompanuoja. Pamažu senoji muzika daug ką keičia.

PARENGĖ
VYTAUTĖ MARKELIŪNIENĖ

Senosios muzikos genas

Baroko operos teatro pastatyta Antonio Vivaldi oratorija „Juditos triumfas“

Jūratė Katinaitytė

Lapkričio 26-ąją Baroko operos teatras pakvietė į antrają premjerą – Antonio Vivaldi oratoriją „Juditos triumfas“ (pilnas pavadinimas – „Juditos triumfas prieš Holoferno barbarus“) Lietuvos rusų dramos teatre. Pirmoji tik įsteigto teatro premjera – kovo mėnesį Valdovų rūmuose atlikta Georgo Friedricho Händelio oratorija „Prisikėlimas“, vėliau pakartota Šiauliuse ir Plungeje. Toks aktyvumas teikia vilčių, kad pagaliau ir senosios muzikos gyvenimas įgauja įvaivorių ir taps vienavertis. Ištisus dešimtmiečius baroko ir ankstesnę muziką propagavo Algirdas Vizgirda su savo suburtu ansambliu „Musica humana“. Atsi-vėrus sienoms, pasklidus žinioms apie Vakaruose jau kelis dešimtmiečius vykstantį autentiško atlikimo sąjūdį, entuziastų pastangomis bandyta aktyvinti panašią veiklą ir Lietuvoje. Taip radosi ansamblis, vėliau festivalis „Banchetto musicale“, tačiau nuolat koncertuojančiu, ambicinę repertuarą kaupiančiu muzikantų taip ir nėra. „Banchetto musicale“ festivalyje koncertuojuantis Dariaus Stabinsko vadovaujamas konsortas, kad ir patraukia savo profesionalumu, vis dėlto yra tik proginis projektas, i kurį muzikantai atvyksta iš kelių šalių. Bandymų aktyvinti senosios muzikos atlikimus būta, tačiau jie niekada neturėjo institucinio palaikymo, nuoseklaus finansavimo, adekvataus mokslo ir kultūros įstaigų vadovų požiūrio. Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje nėra senosios muzikos katedros, pedagogų, instrumentų... Tad iš kur rasis tradicijos?

Tačiau prieš kelerius metus debiutavusi trisdešimtmiečių karta atsinešė kitokį meno funkcionavimą supratimą ir laužo standartus. Jau-nieji menininkai buriasi į neformalius kūrybinius judėjimus, inicijuoja naujas veiklas, patys imasi organizatorių, kūrėjų ir atlikėjų funkcijų. Taip atsirado NOA, Baltijos kamerinis operos teatras, Baltijos baletinis teatras, o šiemet debiutavo Baroko operos teatras. Pirmieji bandymai nuteikia optimistiškai ir veikalų, ir

kūrybinės komandos pasirinkimo požiūriu. Nors senosios muzikos terpė Lietuvoje mažytė ir trapi, vis dėlto Baroko operos teatro vadovai sugebėjo suburti pajėgiausius statytojus, artistus, angažuoti ir motyvuoti daugiau patirties turinčius atlikėjus. O juk patirtis kaupiasi dirbant su patyrusiais meistrais.

Vien tai, kad Gintaras Varnas su-tiko imtis „Juditos triumfo“ režisūros, garantavo sėkmingą rezultatą. G. Varnas ne tik garsėja konceptualais, originaliais operų pastatymais Lietuvoje ir užsienyje, bet ir ypatinguojuo operos genu, kuris išduoda režisierius jautrumą žanru, muzikos kalbai. Būna talentingu režisierių, kurie sukuria įdomius operų pastatymus, tačiau jie neskamba, nors tu ką! Taip nutinka, jei režisierius neturi to operos genio, neįaučia iš prigimties nelogiskioperos žanro magijos. Tai sunku rationaliai paaiškinti, tačiau operos režisūra yra įnorintas ir klasingas menas.

Šiakart G. Varnas lyg ir neišrado niko naujo, pasitelkė daug metų kultiviuotą savo režisūrių priemonių arsenalą – lėlių teatrą, videoprojekcijas, šešelių teatrą. Tačiau visuma, proporcijos, atlikimo kokybė – aukščiausios klasės! Ausi ir aki glos-to spektaklio ritmo ir muzikinio vyksto darna. Estetiškos, stilingos, tiesiog labai gražios vaizdo projekcijos, kurias sukūrė dailininkas Rimas Sakauskas, perteikia, komentuoja, kuria asociacijas oratorijos turiniui (tekstui). O jų ritmą diktuoja muzika. Panašų šių menininkų bendradarbiavimo rezultatą regėjome Onutes Narbutaitės operoje „Kornetas“ (LNOBT), tik „Juditos triumfe“ jis asketiniškesnis, tikslesnis. Re-ginių stiprina puikus šviesų dailininko Vilius Vilūcio darbas. Scenografija ir kostiumas sukūrė dailininkė Julija Skuratova. Protagonistai laiko savo įvaizdį – statūką kostiumą-lėlę be galvos, atspindintį jo tipą, o veidas – gvo dainuojančio artisto, per teikiančio emociją. Puiki lėlių teatro versija operai.

Muzikiniams vyksmui vadovavo dirigentas Juozas Mantas Jauniškis. Jam teko spręsti kai kuriuos partitū-

Nora Petročenko oratorijoje „Juditos triumfe“

D. Kučio nuotr.

ros rebus. Antai neturint specifinio instrumento, klarneto pirmako šaliūmo, skleidžiančio paslaugą lyg vėjo plazdenimas garsą ir nuostabiai nuspalvinančio Juditos pirmos dalias arią, reikėjo ji imituoti kitais instrumentais, vietoj keturių tenkintis viena teorba (Klaudyna Žolnierk), apsieti be mandolinos. Tai, žinoma, keičia skambesį, tačiau bent jau šių eilučių autorė tokiems „pavadavimams“ yra atlaidi. Baroko laikais kompozitoriai taip pat buvo labai praktiški, naudojosi esamomis priemonėmis, tad, jei nėra galimybų viską atlikti tikslai, reikia ieškoti alternatyvų. Dirigentas ir jo suburtas orkestras įtikino savo versiją. Galbūt retkarčiais norėjos veržlesnių tempų (matyt, dainininkams buvo techniškai sudėtinga dainuoti greičiau) arba subtilesnės lyrikos, tačiau dirigento pasirinkimai buvo apgalvoti, todėl užtikrinti ir įtinkantys. Kitaip tariant, J.M. Jau-niškis žino, ką daro, todėl jo traktuotė gana sklandi. Muzikanto keliai jis pradėjo kaip džiazo atlikėjas. Manyciau, toji muzikavimo laisvė, neįveržta, bet tiksliai muzikos tékmė salygota anos patirties. Puiki, eks-presyvi orkestro koncertmeisterė Agata Daraškaitė, virtuoziškai kla-

vesinu skambino Balys Vaitkus.

Ryškiausia spektaklio žvaigždė – Juditos vaidmens atlikėja Nora Petročenko (mecosopranas). Patyrusi senosios muzikos atlikėja šiakart pademonstravo plačią dramatinę skalę. Pirmoje dalyje jos Judita kencianti, svajojanti, lyriška, o antroje – ryžtinga, tvirta. Atitinkamai išryškinami ir tembriniai niuansai, dinaminiai accentai. Puiku, kad Lietuvoje turime talentingą, originalaus tembro, tarptautinio lygio senosios (beje, ir šiuolaikinės) muzikos atlikėją.

Maloniai nuteikė ir Renatas Dubinskaitės (Holofernas) vokalas. Dainininkės mecosopranas sutvirtėjo, įgijo jėgas ir spalvų. Šis vaidmuo – jos stiprus koziris ieškant naujų pasiūlymų tarptautinėje senosios muzikos rinkoje. Gera įspūdį paliko Rūta Vosylėtė (Arba). Jos aksominis sopranas teisingsame glu-dinimo kelyje. Skaidrus ir trapus Dianos Tiškovaitės sopranas, jos Vagantui dar reikėtų vokalinės ištvermės, kuria dainininkė šiuokart kompensavo artistiškumą. Jos smulkiųjų puošmenų atlikimo technika įvaldyta sėkmingiau. Puikiai skambėjo Eglės Šidlauskaitės mecosopranas. Nors jos Ozijas – mažiausias vaidmuo vokalinės partijos

apimtimi, dvi antrają dalį įreminančios arijos skambėjo monumentaliai. Puiki dainininkė, kurios kūrybinį keilią įdomu stebėti po sėkmingo debuto O. Narbutaitės „Kornete“.

Komplimentai skrieja „Liepacių“ chorui ir jų vadovei Jolitai Vaitkevičienei. Gana sudėtingi chorai atliki sklandžiai, raiškiai. Galbūt norėtysi subtilesnio pirmosios dalias finalinio choro, visgi tai malda. Atkreipčiau į tai dirigento J.M. Jau-niškio dėmesį.

Linkiu sėkmės Baroko operos teatrui, ypač jei pavyktų ne tik iniciuoti įdomius projektus, bet ir konsoliduoti senąjį muziką norinčius puoselėti atlikėjus nuoseklesnei veiklai. Vertinga ir muzikantų patirtis, iygia Vakaruose, ir jos sklaida čia tarp entuziastų. Pamažu brėstantys atlikėjai subrandins ir senosios muzikos klausytojų terpę. Taip pat tikiuosi, kad neįsriedėjusi Putino galva pamokė teatro vadovus nežaisti su degtukais tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme. Menininkas turi teisę įgyvendinti savo sumanytą, kad ir koks jis netinkamas kam nors atrodytu. Jų vertina – išteisina ar pasmerkia – žiūrovai.

2014 metais Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatais tapo:

- Aktorius **Regimantas Adomaitis** – už legendinius vaidmenis teatre ir kine.
- Rašytojas **Jakovas Grigorijus Kanovičius** – už humanistinių vertibių sklidą literatūroje, už istorinės atminties jautrumą.
- Architektas **Rolandas Palekas** – už miesto ir gamtos darną architektūroje.
- Fotomenininkas **Algirdas Šeškus** – už originalią šiuolaikinės fotografijos socialumo ir estetikos jungtį.
- Rašytojas ir literatūros kritikas **Eimutis Valentinas Sventickas** – už aktyvų šiuolaikinio literatūros proceso formavimą ir kritinių vertinimą.
- Aktorė **Nelė Savičenko** – už iškilius moterų vaidmenis, už ištikimybę teatro menui.

Anonsai

Kalėdinis „Kultūrų dialogas“

Žiemos švenčių proga tarptautinės programos „Kultūrų dialogas“ XI Kalėdinis festivalis kviečia į tris išskirtinius klasikinės muzikos koncertus, kurie vyks Lietuvos nacionaleje filharmonijoje.

Gruodžio 17 d. 19 val. koncertuos Rusijos valstybinis akademinis kamerinis orkestras. Nuo 2010-ųjų orkestro meno vadovas yra garsus obojininkas ir dirigentas, Maskvos P. Čaikovskio valstybinės konservatorijos profesorius Aleksejus Utkinas. Repertuaras aprėpią visų muzikos epochų ir stiliaus kūrinius, kasmet orkestras surengia apie 100-

150 koncertų. Kolektyvo vadovo Aleksejaus Utkino vardas gerai žinomas Rusijoje ir Europoje.

Festivalis tesis 2015 m., sausio 8 dieną. Scenoje karaliaus Maskvos kamerinis orkestras „Musica Viva“ – universalus kolektyvas, atliekantis ir kamerinę, ir simfoninę, ir operinę muziką. Pasirinkta programa lemia orkeistro muzikantų sudėtį – nuo baroko ansamblio iki Beethoveno, Mendelssohno, Schumano laikų simfoninio orkestro. Orkestro meno vadovas – pasaulystė garsus muzikantas Aleksandras Rudinas. Orkestras, įvaldės įvairius muzikos atlikimo stilius, visada siekia maksimaliai priartėti prie kūrinių ištakų, kartais sunkiai pasiekiamų dėl per ilgus metus susiformavusių jo atlikimo štampų.

Sausio 10 d. rečitalį surengs Maskvos ir Bostono konservatorijų profesorius Pavelas Nersesianas – vienas įdomiausiai savo kartos pianistų, išgarsėjęs talentu įtikinamai ir savaičiai atlikti bet kokio stiliaus fortepijoninį repertuarą. Subtilus ir jautrus muzikantas virtuoziškai atskleidžia fortepijonio galimybes, pavergia aristokratisku atlikimu – meniškomis kūriniu frazuotėmis, dinamikos niuansais – nuo vos girdimo piano iki galingo, skvarbus forte... „Užsimti įvairaus pobūdžio kūrybiniu darbu man įdomiau, negu daryti vis tą patį“, – viesname savo interviu sakė pianistas.

Festivalį iniciavę ir organizuojančios Slavų tradicinės muzikos mokykla.

ORGANIZATORIŲ INF.

Analizuojant judesį

Pokalbis su šokėja ir choreografe Ugne Dievaityte

Ugnė Dievaitytė, gyvenanti ir dirbanti Madride, per pastaruosius metus tapo įsimintina ir palankiai vertinama kūrėja Europos šiuolaikinio šokio žemėlapyje. Ji šoka įvairiuose projektuose, įgyvendina savo choreografinius sumanymus, veda šokio technikos bei kūrybinės improvizacijos seminarus. Dvejus metus iš eilės Naujojo Baltijos šokio festivalyje su kolege Poliana Lima pristatė savo solinius pasirodymus bei bendrą debiutą. Rudenį menininkų spektaklis „It stebetum debesis“ („Es como ver nuber“) apdovanotos festivalyje „Vila-real en Dansa“ už geriausią choreografinių sumanymų realizavimą. Gruodžio 17 d. Vilniuje įvyks spektaklio „Alkis“ premjera. Su Ugnė susitikome pasikalbēti apie aktualiusios jos kūrybinės biografijos įvykius ir keliai į link jų.

Kada ir kaip pradėjai šokti?

Turiu dvi vyresnes seseris dyvynes, iš kurių viena piešė, o antroji šoko Kauno šokio teatre „Aura“. Kai šokėja namie repetuodavo, dažnai įtraukdavo mane į savo užsiėmimus. Nuo mažens lankiau meninę gimnastiką, bet paauglystėje suvokiau, kad tai ne man, ir sesuo atvedė mane į „Auros“ trupę. Iš pradžiu buvo sunku persilaužti, pakeisti labai disciplinuotą ir statiską sportinį mentalitetą. Gimnastikoje dominuoja labai aiški struktūra, beveik nėra improvizacijos. Nebuvo lengva ištayıti svetimus šokiui fizinius išpročius, tarkim, gimnastikai būdingus „kaptus“ judesius, bet per keletą metų sugebėjau „persilaužti“, nes mano gėri fiziniai duomenys ir plastiškas kūnas.

Kūnų lavinai jau nuo mažens, kodėl nepasirinkai šokio arba choreografijos studijų?

Norėjau, bet man baigus mokyklą buvo tik dvi galimybės – choreografijos studijos Klaipėdos universitete arba Andželikos Cholinos kas dvejus metus renkamas šokėjų kurias Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Šios programos neatitiko mano poreikių. Išvykti studijuoti į užsieni tuo metu dar nebuvu įprasta. Prieš dešimtį metų truko reikiamos informacijos, žinių ir asmeninės patirties. Be to, nuolat girdėjau komentarų, kad „iš šokio duonos nevalgysi“. Baigusi psychologijos studijas gyvenu ir užsidirbu tik iš veiklų, susijusių su šokiu. Studijau psichologiją Vytauto Didžiojo universitete ir toliau šokau „Auros“ bei Vyčio Jankausko teatruse, įvairiuose vienkartiniuose projektuose bei seminaruose, kurie buvo rengiami Lietuvoje.

Gyvenimui ir kūrybai pasirinkai Ispaniją, kodėl?

Susidomėjimas Ispanija, tos šalies kalba ir kultūra prasidėjo nuo gana banalios vaikystės patirties – su močiute per televiziją žiūrimų Pietų Amerikos serialų. Bestudijuo-

dama VDU pasirinkau ispanų kalbos paskaitas ir geriausiai išlaikius egzaminą gavau galimybę mėnesiui nuvykti į Ispaniją patobulinti ispanų kalbos įgūdžių. Taip ir išvykau, nusipirkusi bilietą tilti į vieną pusę. Jau prieš tai man buvo tekę pakeliauti po Pietų Europą ir pažinti tų kraštų mentalitetą, kuris mane ypač

moms choreografinėms kompozicijoms.

Kiek žmonių sudaro kūrybinę komandą?

Esame keturi šokėjai ir videoinstaliacijų kūrėja. Mūsų spektaklių sudaro keturi soliniai numeriai ir jungtinės kompozicijos, kuriose ma-

neišnaudota. Dueto kūryba prasidėjo nuo elementarių kalbiniu galvos apibūdinimų arba skirtingose kultūrose nusistovėjusių idiomų ar frazeologizmų, tokiai kaip „iš proto (galvos) išskraustei“, „pametei galvą“, „šeimos galva“. Šiuolaikinėje visuomenėje žmogaus juslinis kūnas nukenčia, gauna per mažai dėmesio, nes vertinamos intelektu savybės. O šiuolaikinio šokio kontekste galva, kaip savarankiška fizinė kūno dalis, pamirštama. Dažnai pasiduodama ašinei judėjimo trajektorijai, kur galva su stuburu sudaro nedalomą liniją. Mégino sulaužyti nusistovėjusių kriterijus, tačiau linijinį tiesumą ir grakštumą. Ypač šokėje, kur galva pratęsia tam tikras linijas. Mes siekėme galvą priстатyti kaip savarankiškai judančią kūno dalį.

Baiginių spektaklio „Flesh“ variantą sudaro trys tiriamosios dalys: kaip atrodė savarankiškai judant galva, kokius įspūdžius kelia be galvos judantis kūnas ir kas nutinka sudėjus dualiusis žmogaus segmentus. Sujungus žmogiškajį sąmoningumą ir pasamonę, kurie prisikiriami galvos, t.y. smegenų arba proto, sferai, ir visus instinktyviuosius, juslinius, kūniškus poreikius, kurie būdingi žmogui, išsvystė žmogaus-gyvūno hibridas.

Ar galima teigti, kad psychologijos studijos veikia tavo kūrybą?

Jos padeda man stebint žmones, renkant tam tikrą informaciją, analizuojant ją. Pavyzdžiu, kai matau judantį kūną, analizuojant, kokias emocijas ar asociacijas man jis sukelia. Savo soliniame darbe tyriaus, kaip juda išsitepusio kūno raumenys. Pradėjau eksperimentuoti atlirkdamas judesius, kurie būdingi psychinės įtampos, streso, baimės ar kitų sukausantinių sąlygų paveiktam kūnui. Dažnai įkvėpia tiesiog atsiktininiai judesiai arba sumanymai. Savo dėmesį dažniausiai fokusuoju į patį kūną. Treniruočių metu filmuotą medžiagą peržiūriu ir imu analizuoti konkretų judesį, bandau ivertinti, kaip jis supras žiūrovąs. Man svarbu, ką jis mato ir gali supokti.

Rašiau magistrinį darbą apie šokio terapiją. Meditacinėmis šokio formomis domėjauosi ir teoriškai, ir praktiškai, lankiau šokio-judėjimo terapijos vedančiojo kursus, tad toji metodologija turbūt nevalingai persikelė į mano praktiką vedant šokio užsiėmimus. Stengiuosi koncentruotis ne tik į judesio techniką ar naujų kompozicijų kūrimą, bet ir į kūno judesiai išgaunamus emocinius atspalvius.

Kokią žinią sieki perduoti žiūrovui?

Man rūpi, kad po spektaklio publika neliktu abejinga ir nepasitenkininti vien replika „buvo gražu“. Nors estetinis vaizdas scenoje man taip pat stvarbus. Dažnai renkuosi neįprastus vaizdinius, jais žaidžiu. Transformuoju žmogaus kūną taip,

kad jis taptų neatpažįstamas, sukurtų neįprastas formas. Manau, kad mano judesiai ir jais kuriami vaizdiniai transliuoja tam tikrą emocijinį krūvį, ir man svarbu, kad jis pasiekėt publiką. Prieš savo spektaklį žiūrovui patarčiau „išjungti protą“ ir neieškant aiškaus naratyvo laisvai (angl. *free flow*) priimti siunčiamus vaizdinius, ju keliamas emocijas ar mintis. Šiuolaikinis žmogus per daug racionaliai reaguoja į informaciją, siekia viską suprasti, paaiškinti ir sudėlioti į dėžutes.

Papasakok apie savo artėjančią premjerą Vilniuje ir kaip vyko pasirengimas?

Meno agentūros „Artscape“ paragintos gavome Lietuvos kultūros tarybos paramą ir siemet kartu su operos dainininkė Rosa Miranda Fernández pradėjome repeticuoti naują projektą „Alkis“. Labai džiauguosi mudvieužių bendradarbiavimu. Tikrai nedaug tokį profesionalų ir kartu atvirų, besidominčių šiuolaikinio šokio procesais ir pasiryžusių eksperimentuoti žmonių (ypač operos dainininkų!).

Mintis kilo prieš metus, kai ēmiau domėtis balso ir jo pokyčių ar mutacijos poveikiu žmogaus judesiams bei fiziologijai, – stebint judantį ir skirtinges aplinkos dirgiklius patiriant kūną balsas gali pakisti. Pirmaisiai su viena atlikėja įrašinėjome savo improvizacijas ir vaizdo medžiagoje pastebėjome labai įdomius sąveikų, inspiracijų tarp balso ir judesio. Taip pat man buvo įdomu jungti lyrinį, labai statiską dainavimo žanrą su šiuolaikiniu šokiu. Rinkdamasi šokio ir muzikos išraiškas lieku prie savo užsibrėžtų gairių, todėl savo kūrybą galėčiau ivardinti kaip grynojo, minimalistinio šokio paieškas.

Kodel pasirinkai tokį abstraktų pavadinimą?

Daugeliis išgirdė spektaklio pavadinimą nustemba ir sako, kad tai – labai stipri ir paveiki tema. Alkis, apie kurį siekiu kalbėti, neturi sąsajų su maistu. Šis pavadinimas kilo natūraliai dar pirmaisiais mano šokio laboratorijos etapais, kai iš filmuotos medžiagos atsirinkinėjau įdomiausias judesius ir balso kombinacijas. Fizinės kūno išraiškos mane išprovokavo analizuoti ne tik asmenines alkio formas, bet ir abstrakčią šios sąvokos reikšmę. Tai tyrimas apie žmogišką alkį, skatinantį eiti į priekį, ieškoti, medžioti. Galimos įvairiausios alkio formas – identiteto ir egzistencinių paieškų, veiklos, žinių, meilės ar kitų emocijų alkis. Tai tuščios erdvės, kurias žmogus siekia užpildyti. Man pasirodė įdomi ne pilnatvė, o pildymas. Ieškau įvairiausią pasiūtimimo, alkio numalšinimo formų ir galimybų.

KALBĖJOSI AKVILĖ EGLINSKAITĖ

Ugnė Dievaitytė spektaklyje „M.R.U.M.“

NUOTRAUKA IŠ ASMENINIO ARCHYVO

Kritiko ir choreografo pas de deux

Projekto „Kritikai vs. choreografai“ trečiasis sezonas jau eina į pabaigą, bet apie jį viešumoje kalbama gančiai mažai. Nors pavadinime ir naudojamas supriėšinimas vs., vis dėlto tai yra bendradarbiavimo projektas, Lietuvoje po truputį įtvirtinantį šokio dramaturgo figūrą. Apie projektą, jo tikslus ir pačią šokio dramaturgiją kalbame su „Kritikai vs. choreografai“ koordinatore ir dalyve Ingrida Gerbutavičiute, jau nebe pirmus metus projekte dalyvaujančiomis šokio ir teatro teoretikėmis Sigita Ivaškaitė, Monika Jašinskaite, Silvija Čižaitė-Rudokiene.

Trumpai papasakokite, koks tai projektas, kas jame dalyvauja?

Ingrida Gerbutavičiūtė: Projektą sumanė Lietuvos šokio edukacijos ir informacijos centras, buvau pakviesta į kuruoti. Užsienye tokis modelis, kai šokio teoretikas ar kritikas prisijungia prie kūrėjų komandos ir padeda kurti spektaklio struktūrą, jungti jo dalis, yra paplitęs. Vieni tokiai funkcijų atliekantį asmenį vadina dramaturgu, kiti asistentu, treti – žvilgsniu iš šono: praktikų yra įvairių.

Šie metai projektui treti. Iš pradžių jis buvo mažulytis: dalyvavome dviese su Sigita. Pernai pasikvietėm Moniką ir Silviją. O šiaisiai metais prisijungė dar ir Agnė Biliūnaitė.

Sigita Ivaškaitė: Manau, projektas atsirado pačiu laiku, pajutus, kad šokijoje, beje, ir teatre, reikia žmogaus iš šalies. Puikus pavyzdys – pasakojusi, ką veikiu su šokiu Yanai Ross prieš „Contemporary?“ premjerą, dabar bendradarbiauju būsimame jos spektaklyje.

Sigita, statai trečią spektaklį, Silvija ir Monika jau dalyvavo statant, Ingrida – keturis. Pasidalinkite darbo su kūrėjais patirtimi.

S. I.: Net ir pirmą kartą didelių sunkumų nekilo: esu šokus, dirbu si su spektakliais, turiu nemažai praktinės teatro gamybos patirties. Tad didelio šoko atėjus į repeticiją nebuvu. Pirmasis projektas „Diagonozė: krepšinis“ vyko smagiai. Nors ne viskas buvo lengva: susiduriau su situacija, kai choreografas nėra tiksliai suformulavę temos. Tai apskino mano darbą, nes nesinorėjo primesti savų idėjų: turėjau tik padėti, o ne sukurti spektaklį. Tad ėmiausiai skatinti diskusijas, ieškoti įvairių įkvėpimo šaltinių ir lipdyti kažką bendra.

Dramaturo darbo sunkumas yra tas, kad reikia jausti, kiek galima kištis. Kai choreografas neturi temas, darosi sunku neperžengti ribos ir nepradėti režisuoti. Todėl šokio spektaklio dramaturgas gali perimti ir režisierius funkcijas.

Dirbdama su antruoju spektakliu „Contemporary?“ taip pat susiduriau su klausimu, kaip nepradėti režisuoti. Mačiau, kad viskas gerai, bet norėjosi vis ką nors patvarkyti. Prasidėjus repeticijoms pasijutau esanti savo vietoje. Diskutuodavom,

„Contemporary?“

D. MATEVEJEVO NUOTRAUKOS

ko reikia, ko ne, kas veikia, kalbėjomės apie dramaturginę liniją.

Apie trečią darbą su Laurynu Žakevičium ir Airida Gudaite dar sunku kalbėti. Bet džiugu, kad nestatyse tradicinio spektaklio – tai bus tarpdisciplininis projektas.

Silvija Čižaitė-Rudokienė: Mano patirtis kitokia. Pasimokę iš praėjusių metų klaidų, kai atėjus dirbtį su Aušros Krasauskaitės „Akvariu-mais“ nei aš, nei kūrėjai nežinojo, ko iš manės galima tikėtis, šį kartą pirmiausia išsiaiškinome idėją. Eriko Vizbaraitės suburta komanda mane nustebino, didelėje kūrybinėje grupėje visi žinuo savo vietą, buvo paruoštas scenarijus. Kalbėdavomės apie konceptą, nors, žinoma, manės buvo prašoma nuomonės apie kai kurias kompozicijas. Svarbus buvo ir žmogiškas santykis: sprendėme problemas, susijusias ne vien su šokiu. Nesistengiau primesti savo idėjų.

I. G.: Paantrinsių ir aš. Nesinori būti statančiuoju režisieriumi ar kažkuo kitu, kas priima sprendimus. Mes prisijungiami prie komandos, kai jau yra suformuota pirminė minitė. Ji, žinoma, gali kisti, bet svarbu turėti pradinę idėją, molį, kurį galiai įvairių įkvėpimo šaltinių ir lipdyti kažką bendra.

Etu labai smulkmeniška. Per repeticijas kabinėjusios prie smulkmenų, kodėl jis veikia arba neveikia. Kai pasirodo spektaklis, jos padeda sudaryti siužetą, siunčiamą minitę: smulkmenos atskleidžia spektaklio esmę. Mano darbas, manau, yra pastebėti nieko nesakančias smulkmenas ir pateikoti tokį, iš kurį būtų galima ką nors išauginti. Taip ir baksnoju: tas veikia, o tas ne. Ir aiškinu kodel. Visiems choreografams, su kuriais dirbau, tai patiko. Žinoma, pamėginus daryti kitaip ne višada būna geriau, tada grįžtam at-

gal. Kartais išleidžiam į filosofinius pašnekėsius, bet iš jų pasisemame naujų minčių.

Monika Jašinskaite: Pirmą kartą dirbau su dvem patyrusiais šokėjais Mantu Stabačinskai ir Mariu Piniugi, kuriems tai buvo vienas pirmųjų choreografijos darbų. Kitame spektaklyje, priešingai, teko dirbtį su dvem jaunom, nedaug patirties turinčiomis Sigita Juraškaite ir Agnietė Lisičkinaite. Jos puikiai žinojo, apie ką nori kalbėti, bet nežinojo kaip. Tad dirbant su pirmuoju spektakliu mano užduotis buvo stebeti, kaip kuriamas darbas, ir padėti. O antrą kartą pačioms kūrėjoms ne viskas buvo aišku, tad teko ieškoti, ką galio veikti kaip šokio dramaturgę. Nereikia bijoti neapibréžtumo ir galima rasti daugybę skirtumų būdų dirbtī kartu.

Silvija sakė, kad statant spektaklį iš pat pradžių nei jai, nei kūrėjams nebuvu iki galo aišku, ką šokyste veikia dramaturgas. Kaip jums visoms sekési tiek pačioms sau, tiek ir kūrėjams išaiškinti, kas yra šokio spektaklio dramaturgas? Ar kartais choreografai iš jūs nesitikėjo režisūros, vadybos – visai ne to, ką daryti jūs atėjote?

I. G.: Kai pasakai baleto šokėjams, kad yra žmogus, kuris galėtų būti ramstis statant spektaklį, jie klausia, ar tas žmogus parašys libretą. O šiuolaikinio šokio kūrėjams nereikia aiškinti, kad atei žmogus iš šono stebeti, kas spektaklyje gerai ar blogai. Čia atskleidžia požiūrio į šokio dramaturgiją skirtumai. Turbūt nesumeliosi sakydama, kad pasaulyje šokio dramaturgas nėra vienareikšmiškai apibréžtas. Todėl mes negalime apraboti savęs ir sakyti, kad darome tik A ir B, o C – jau režisieriaus darbas. Šiame projekte pirmais metais šokėjams pa-

sakiau, kad galiu pasidalinti savo šokio teorijos ir istorijos žiniomis, pasižiūrėjusi spektaklio fragmentą, sceną, galiu pasakyti, kas paveiku, o kas ne. Siūlau tokias sąlygas ir arba susišnekame, arba nedirbame kartu. Kadangi tai buvo nauja, visi džiaugsmingai sutiko. Jei šokio kritikai neatlieka šios funkcijos, pažiūrėti iš šono kviečiami broliai, sesės, draugai. Bet kur kas geriau kviesti profesionalus.

Be to, norėjosi sugriauti sienas tarp kritikų ir kūrėjų. Norėjosi formuoti bendruomenę, kurioje suvokiam, kad visi yra kūrėjai: vieni kūrė tekstu, kiti šokį.

S. I.: Patirtis su šiuo projektu siejasi su mano teatro praktika: pats nicko nekur, bet padedži kuriantiems žmonėms laikyti keturis kampos.

O kalbant apie sienas tarp kritikų ir praktikų, tiek šokyste, tiek teatre turbūt kalbėčiau labiau apie kartų skirtumus nei apie sienas tarp kūrėjų ir teoretikų.

Galbūt galėtumėte pamėginti apibrėžti ar bent paaškinti, kas yra šokio dramaturgija?

S. I.: Nuo šokio dramaturgijos, kaip ir nuo dramaturgijos apskritai, priklauso, kaip pasakojama istorija. Dirbant su kūrėjais svarbu stebeti, ar viskas visur veikia. Jei ne, siūlau taisyti. O po premjeros stengiuosi būti kaip metronomas, kuris

o ateity žmogus iš šokio arba teatro lauko. Projektu treji metai, todėl, tikiuosi, jau įkalėme į galvą reikia šalia turėti išmanantį žmogų.

Pradėjote pasakoti apie projekto tikslus. Kadangi dirbate nebe pirmus metus, jau turbūt galima matyti, kaip sekasi juos įgyvendinti.

I. G.: Manau, kad projekto sekėmė pasimatyti tada, kai choreografai statydami spektaklius patys imsis kvieсти teoretikus. Tada sakysiu, kad projektas pataikė į dešimtuką. O dabar džiaugiuosi, kad visiems smagu, gautas „Auksinis scenos kryžius“. Ko dar reikia.

O kaip teoretikui sekasi žiūrėti į spektaklį, kurį kartu kūrė? Ar nesunku išlikti kritiku?

S. Č.-R.: Būnu gal net kritiškėnė, nes prisideda ir savikritika. Nors pirmasis darbas buvo mažiau savas, visų pirma dėl atstumo (spektaklis buvo statomas Klaipėdoje, o gyvenau Kaune). Su antru spektakliu santykis kur kas artimesnis, todėl atsiriboti, žinoma, kiek sunkiau.

I. G.: Kai pirmą kartą žiūrėjau Rūtos Butkūs „Nubėgusias akis“, susuko skrandį iš jaudulio, kai žiūriu „Mozaiką“, man labai smagu ir kryžtauju kartu su vaikais, Andrius Katino premjeroje jausmų buvo visokių, nes statant spektaklį daug diskutavome ir sunkiai rado me sąlyčio taškus. Apskritai labai

„Mozaika“

mégina palaikyti reikiama ritmą.

I. G.: As prižiūriu, kaip veikia perėjimai. Gali būti, kad scenos idealios, bet jei perėjimai iš vienos į kitą neveikia, tuomet nesuveiks visas spektaklis. Todėl svarbu, kad jie būtų sklandūs ir logiški. Net ir rašydamas apie spektaklius prie to labiausiai kabinėjosi.

Nors su kompozicija turi dirbtį choreografas, režisierius, neretai čia nagus prikiša ir šokio dramaturgas. Taigi grįžtu prie projekto idėjos: jis gimi norint padėti jaunimams, pradedantiesiems kūrėjams rasti tinkamą žmogų iš šalies, kad jų spektakliai būtų pastatytai ir gyvuotų. Projekto „Kritikai vs. choreografai“ apmoka kritiko darbą su spektakliu, todėl choreografai neturi papildomų išlaidų. Pačiam samdyti dramaturgą dėl lešų stygiaus dažnai nepavyksta. Todėl norėjome padėti, kad nereikėtų kvieсти giminių ar draugų,

smagu, laukiui, jaudinuosi ir žiūriu į visumą, rezultatą, kas iš viso jėdoto darbo išėjo.

S. I.: Yra nervų, jaudulio. Būdamas su spektakliu, jis stebėdamas, pradedu matyti, kaip spektaklis gyvena, kaip reaguoja į publiką, kaip publiką reaguoja. Bet kad būtų galima kalbėti apie spektaklį kritiškai, po premjeros turi praeiti šiek tiek laiko.

M. J.: Premjeros virpulio yra. Ir nors spektaklį žiūriu sėdėdama tarp publikos, vis dėlto esu su šokėjais. Stebėdama spektaklį iš šalies ir žinodama, kaip jis buvo sukurtas, matau, kaip kas veikia, ir daug mokau. Idomu, kaip spektaklį pakiečia žiūrovai. Dirbant su spektakliais pasikeitė mano požiūris į kritiką, į tai, ką kritikas gali dirbtį.

KALBINO
KRISTINA STEIBLYTĖ

Niekam nesakyk, kur veda Labirintas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

žadintuvas puikuojasi briedžio raga; prie gaublio pritvirtinta dags, o virš jo pavojaus neįtarianti laukinis saugo dangaus kolbą su rožiniu maiginiu, kol papédėje suliniuotu lapu į pagalbą skubėjės kaubojus sutrikęs sprendžia biurokratinę mislę... Po labirintą geriausia vaikščioti pamažu auginančiai vaizduotę. Tačiau laikraščiu reikia žodžių. Koks tekstas labiausiai tiktū ſiam kūriniui? Charles'is Baudelaire'as yra pasakės, kad geriausia paveikslų recenzija yra jo „atvaizdas skvarbiame ir jautriame prote“, o geriausia jo žodinė forma – „sonetas arba elegija“. Ar tai reiškia, kad geriausia daiktų labirinto recenzija būtų tekštų labirintas?

...

Tai jau padaryta – pats meninininkas išleido knygelę „Labyrinthus“. Išsprendus viršelyje patiekta kryžiažodi, išryškėja lietuvių rašytojų pavarde, kai kurios parašytos atvirkščiai. Jas apibrėžus, tituliname puslapyje atispaudžia pastato plano, o gal griuvėsių, gal pamatu piešinys. Šiaip ar taip, lietuvių literatūra yra žemė, pagrindas. Toliau – po kalnus, žemės gelmes, pomirtinį pasaulį, amžinybę ir kitus matavimus vedžiojanties pasakojimas, kuriam pradžią pamėtėjo atsitiktinumas. Tas pasakojimas sudėliotas iš tekštų: mokslių (Alberto Einsteinio minčių, tikimybų teorijos ir žemės istorijos), filosofinių ir semiotinių (Martino Heideggerio, Friedricho Nietzsche's, Feliko Thürlemanno), religinių (Šventojo Rašto, Tibeto mirusiuju knygos, ezoterikos, jogos), literatūrinių fikcijų (Jorge Luis Borgeso, Kobo Abés, Flanno O'Brien (...)) Grahamo Green'o, Euripido), pranešimų žiniasklaidoje, receptų knygų, paties Dainiaus dienoraščio ir „pamestu citatų“. Tekste atpažištū personauž, kuriems galėtų priklaušyti labirintine matyti daiktai: gašlumo simbolį Satyrą, gulbę, kurios plunksna pažadino iš sapno, vidaus degimo variklį, turintį kristalo-fakelo-leđų porcijos formą, ir raudona striukė vilkintį lietuvių alpinistą, kalne išsikasusį sniego duobę... Randu ir Borgeso vienos linijos labirintą...

Ir tekstinis, ir daiktinis labirinto pavidalas gali atrodyti kaip takelių raizgalynė, kur tegalima „anemiškai ir anonimiškai“ klajoti it „padrika-me sapne“, žvilgtelint į citatą, nuotrauką ar daiktą kaip į „kupiną neartikuliutatos nostalgijos“ ženklą, praradusi ryšį su gyvenimu, užsuktį į kambarius kaip į „tuščias mizansenas, kuriose susiūtinka atmintis ir vaizduotė“ (Tautvydas Bajarkevičius, „Užuominų alchemija“, art-news.lt, 2013 m. vasario 7 d.). Toks labirintas patenkina norą pasiklysti, gimstanti tada, kai kasdienybė imai per daug akivaizdžiai kartotis. Pasiklysti ir atrasti kažką netikėto. Nebeaprėpti erdvės. Pamažu virsti išėjimo taku. Ar ne ši norą kasdien tenkina internetas? Ar nepanašus jis į labirintą, į kurį patekus galima keliauti nuo vaizdo prie vaizdo, nuo nuorodos prie nuorodos, nuo tek-

to prie teksto, pamiršus išankstinių tikslą ir fizinę tikrovę, klaidžioti be pabaigos po erdvę, kurioje nėra horizonto? Ar nesmagu kaip tekstiniams lašui susilieti su žinių okeanu?

Tačiau tai – tik viena labirinto puše. Kyštelėjusi samtelį į minetą tekštų okeaną, radau rimtai nusiteikusio tinklaraštininko, kunigo Peregrino perspekijimą: „Daugeliui gyvenimas yra labirintas kaip raizgynys (maze), „nieko nereiškianti idioto pasaka“. Bet tikinčiam žmogui gyvenimas turi būti labirintas (labyrinth), mus vedantis į piligriminę kelionę nežino maišas takais ir kartais stebinančiais keliais. „Jis per daug supaprastina. Juk pirminis pasiklydimas prieštaravimuose ir yra gilesnio žinojimo salyga, idiotas veda piligrimą. Liš-

kuriuos valdo „atsitiktiniai procesai“. Paskui susigrupavo ant horizontalių plokštumų pagal asociacijų magneto lauko linijas. Iš pradžių tie ryšiai atrodė absurdūsi – pavyzdžiu, ką bendro turi plunksnomis aplipusi šlepėtė, prigrūsta laikraščiu, ir žaislinė greitosios pagalbos mašina, ant kurios jis padėta? Balerina, kictasis diskas, ant kurio ji šoka, jo plastikinio dėklo pataluose gulintis kosmonautas ir išsiveržusio ugnikalnio piešinys? Naftos produktų pavyzdžiai, natrio chlorido modelis, plastmasiniai triušiai ir Broniaus Maigio akiniai iš „Muziejaus“ projekto? Bet kylančią prieštaravimų bangą atlaiko vertikalūs objektai. Jų grožis atrodo apgaulingai logiškas, skleiste skleidžia kažkokį tikėjimą.

tas kažkieno ankstesnis kūrinys.

Nors galima čiupti bet kurią dešalę ir ištvérus asociacijų siūlo keleti į nežinią, šis Labirintas turi savo gerai apgalvotą logiką. Verta jį pereiti ir menininko numatyti maršrutu, sekant skaičiais kaip ir „Trylikto taško projekcijos“ parodoje. Tuomet erdvė iš tiesų taps labirintiška – spręsdama rebusus užmiršti, iš kurios pusės atėjai, ir tenka klaidžioti, kol suprant, kokiam brėžinio taške esi ir kur reikia pasukti. Tai savaimė smagu. Bet išaiškėja ir naujas pasakojimas, nauja daiktų sankauptu prasmė. Iš geometrinio žemės centro, kur kraujuja besiypsanti galva, iškart patenki į tropikų rojų, kurio saulėtas kičas slėpia ginkluoto kareivio buvimą.

rūmų menės fotografija – raudonaliuijinio labirinto projekcija, kalnuose sušalusio alpinisto (karštai aptarinėjant pasaulio žiniasklaidai) urvas. Galbūt esu jo laukimo krismale. Tokioje būsenoje sustojus laikui, pasikartojimų simetrija veikia kaip minties stingdymo įrankis: nerasdama išėjimo jis vis atsitrenkia į savo pačios atspindžius, gržta ir vėl atsitrenkusi į ją nuo tikrovės skirianti stiklą lekia priešinga kryptimi tik tam, kad vėl atsitrenktų į pradžią, ir taip be galo.

Šitaip vienas kitame atispindėdami daiktų dariniai – šis totalinis *rebus rerum* – animuoja atmintį ir joje uždarо. Mintis susipainioja tarp asmeninių prisiminimų, šventybės liudijimų, meditacijos įrankių, reliквиų, archeologinių radinių, mokslo ticsų įrodymų. Kad neišprotėtu, minčių savininkas viską vienodai tvarkingai sukataloguoja, plastinius griaucius dėdamas šalia geologinių pavyzdžių ir dulkių maiginiai, bet taip, kad aiškiausiai matyti tryliktu numeriu pažymėtas stiklo rutuliukas. Pastebėjęs ryšį tarp atollo, žmonių būriavimosi struktūrą, automobilio ratų ir ritės, jis mėgino viską paaškinti vienu dėsniu. Bet nebaigė. Kažkas atsitiko – jis braidė po plunksnas, nupečtas nuo šventosios dvasios, tada suskliaudė kalnus ir dangų. Jo alcheminiai bandymai liko užkonservuoti kolbose. Viskas vyko seniai. Šie paslaptinių darinių stovi jau visą amžinybę – vidinės dulkės rodo, kad nickas neliesta. Tai mirusių vilčių kūnai. Susivokiu vaikštanti tikėjimo muziejuje jau po pasaulio pabaigos. „O ar bus amžinybė gržti iš ten?“ – sušnabždėjau. „Žinoma. Ten yra liftas.“

...

Stikliniu stulpu kartu su civilizacijos atliekomis pakylu į palubę. Iš ten žiūriu į labirintą iš viršaus ir vėl matau ką kita.

Iš ten matau ne kambarius, ne takus, ne vaikštinėjančius žmones (nors matau ir juos), bet bendresnę struktūrą. Šešiolika kambarių ištirai skrodžia dvi magistralės – juk žemėje téra dvi kryptys, „kadangi šiaurė ir pietūs yra beprasmės savokos steroido atveju, ir gali netiesiogiai reikšti tik judėjimą viena kryptimi“. Susirkimo taške pažiūrėjęs viena kryptimi, pamatai kristalines struktūras su rutuliais ant tamsiai pilkų postamentų, pažiūrėjęs kita – ragus, ožio kojas, garso kolonėlę su jūros žvaigžde ir stiklinį stulpą ant rudų medinių postamentų. Pirmosios magistralės spalva ir figūros, pradedant geometrijos vadovėliu ir baignant gaubiantis sprogesio gaublio griuvėsius. Pradžioje slypi pabaiga, iš žmonijos liks tik meilės išskyrę DNR pavyzdžiai, bet iš košmaro pažadina praskrendančios šlepėtės plunksnas ir Dievo paveikslas skylla pusiau, atverdamas iščiūmą.

Tačiau ten nieko nėra, tik tuščia balto salės erdvė, tad labirintas ištraukia atgal: išsižūrėti į skilusio Kristaus atspindžių atspindžius, į kančią ir pajuoką. Tik dabar pamatau, kad ant sienos kaba raudona

Dainius Liškevičius, „Labyrinthus“, fragmentas. 2014 m.

A. NARŪŠYTĖS NUOTR.

kevičiaus labirintas veikia abiem kryptimis: klaidžiodamas be tikslu neįšengiamai ką nors atrasi. Tekstynas čia yra ir mintį skraidinantis ketvirtas matavimas, ir tekstinis siūlas, vedantis išėjimo link. Rodantis, kur veda visi pasaulio tekstai. Piligrimai dažniausiai tetrokštą gržti „namo“, idiotai – nežinau, gal pasiliti labirinte? O koks jūsų tikslas?

Klausiu, nes šis labirintas nėra tik tai, kas atrodo iš pirmo žvilgsnio. Atnkreipkime dėmesį į rašybą – Liškevičius kūrinių pavadinio ne graikišku žodžiu *labyrinthos*, o *labyrinthus*. Ši forma turi ir kitą reikšmę – tai oru kvėpuojanti sraigė, taip pat – vidinė ausies dalis, susidedanti iš sraigės, prieangio ir trijų pusratinių kanalų. Tai yra ir pusiausvyros jutimo organas. Kitaip tariant, į ŠMC interjerą iterptas ne tik klaudius statinys, bet ir vidinė ausis – kanalas, kurioje keliaujančios garsi bangos dar nėra interpretuotos, nėra virtusios prasmingu tekstu. Taip kalba daiktai: svarbiausios tiesos sakomos *non verbis, sed rebus*. Jų skleidžiamas bangas gaudantis žiūrovas turi susikaupti, nes nuo sprendimų priklauso, kaip veikia šis vestibularinis aparatas, pakylėtas virš žemės.

Gaudau. Daiktų čia daug. Jie kaupėsi pagal gyvenimo dėsnius,

juos pamačius, palietus, užuodus „fizinis pasaulis sustoja“.

Man sustojo tada, kai pamačiau šlepėtę, užspringusių žiniomis iš praeities – kažkas tik vaikščiojo debesimis, kitaip iš kur tos plunksnos? Driso pasapriskri iš sveiko proto ligoninės į kitą pusę nuo mirties? Pamiršo, kas parašyta visuose vadovėliuose? Per tą laiką jų tiesos, jų tvirtažiniškas kalbėjimas apie pasaulio sandarą, gyvenimo esmę, auksą ir atolą jau smuktelėjo laiko sluoksniu žemyn. Nuo ašarų sustiklejės Kristaus kūnas suskilo į begalybę veidrodžio fragmentų. O aš, įsi-kūnydamas į žaislinius žmogučius, žvelgiu į audenio košiamą pasaulį iš svaiginančio aukštėlio. Kol dangų užliejo vandenynas ir kalnai. Nepastebėjau, kada tai atsitiko, bet akiavazdu, kad ižengiau į veidrodžio zoną, kur žemė laikantys atlantai stovi ant galvos („Pasaulio centralis“, nuo 1999), prięjus durys užsidaro („In/Out“, 1998), palubėje švytintys patalų kalnynai sapnuoja aukštają kultūrą („High Culture Unexplored Dream“, 2004), o pro Maigio akinius tikrovę stebintis muziejininkas perkuria jau nebe sovietmečio, o kosmoso istoriją. Labirinte klaidžiojančius ankstesni Dainiaus kūrinių

Masinė vaizduotė čia ir baigiasi, bet iš šio kambario išėjimo nėra. Skaičiai veda link dviejų baltų plastinių figūrų, kurių viena yra tik kažko nuolaužą, kita – pilna, bet neatpažystama. Jos manajame scenarijuje nieko nereiškė. Šiame jos žymi tikrosios kelionės pradžia, nes tai – Sapnuotos, ir vandenyno fotografija apvirsta būtent čia. Tada laikas sustoja ties be triju minučių dyviliu: „Takas, kuriuo tu ėjai / veda į kalnus, ir tavo siela visą laiką klampoję per sniegą šalia (kartu su tavim)...“ (D. L.). Kaip Rilke's personažai nusilupusi kaukę, keliauj į pirmykštį chaosą, kai žemė buvo tik „sunki krūva susimaišiusių sėklų, turinčių jungtis vėliau į visokių pavaldą daiktus“ (Ovidijus), bet jau ryškėjo būsimos Bažnyčios kristalas, gaubiantis sprogesio gaublio griuvėsius. Pradžioje slypi pabaiga, iš žmonijos liks tik meilės išskyrę DNR pavyzdžiai, bet iš košmaro pažadina praskrendančios šlepėtės plunksnas ir Dievo paveikslas skylla pusiau, atverdamas iščiūmą.

Tačiau ten nieko nėra, tik tuščia balto salės erdvė, tad labirintas ištraukia atgal: išsižūrėti į skilusio Kristaus atspindžių atspindžius, į kančią ir pajuoką. Tik dabar pamatau, kad ant sienos kaba raudona

Čia yra mano kiemas

Paroda „Monolitas“ kultūros bare „Kabrys“

Aleksandra Fomina

Nors kultūros baro „Kabrys“ svečių namuose įsikūrusios parodos „Monolitas“ atidarymo metu skambejó repas, mano mintyse vis suko si SEL dainos „Kiemas“ pradžia: „Čia stoviu aš, čia stoviu tu / Čia stovim mes, mes visi kartu / Kai mūsų daug, mes tvirti kaip plienas / Vienas už visus ir visi už vieną“. Kaip ir SEL fenomenas, paroda yra ryškus 10-ojo dešimtmečio atmosferos atspindys ir rezultatas. Kaip ir SEL, jos autorai priklauso tai kartai, kurios kūrybinės ambicijos prasidėjo miestų blokinių daugiaaukščių („monolit“) kvartaluose, tarsi vėjaraupių žymės nusėjusių Rytų Europos platibes nuo Bulgarijos iki Estijos. Tiksliau – jų kiemuose, kur, galima sakyti, gime vieni iš pirmųjų nepriklausomos šalies miestų getų ir pogrindžių, tapę atskirais antropologiniais reiškiniais.

Apie 10-ojo dešimtmečio ir jų kiemų estetiką jau galima būtų rašyti daktaro disertacijas, tačiau iš karto norėtų atkrepti dėmesį, kad „Monolito“ idėjos akivaizdžiai gime ne iš sentimentų ir nostalgijos slovingam laikotarpiui. Šios nostalgijos apraiškų yra pilni interneto forumai, o parodos konceptoje persipynę keli svarbūs aspektai išryškina, tarp kitų klausimų, augantį nepasitenkinimą būtent pogrindžio nykimu arba, ką jau čia slėpti, tyliu ir sisteminu naikinimu. Pavyzdžiu, Vilnius jau nebetenka undergroundo, nes jam palankios teritorijos pamažu privatizuojamos, paverčiamos kūrybinio potencijo neturinčiomis įstaigomis ar tiesiog uždaromos, kaip kad nutiko legendinei „Sattai“ ar „Fluxus ministerijai“. „Commune Art“ krečia kone kriminaliniai skandalai, „Psychbaryje“ renkasi skustagalviai, nors apie tai garsiai nekalbama, loftai darosi vis brangesi ir vis labiau posh – tokiu būdu iš centro ir senamiesčio tyliai „išspaudžiam“ viskas, kas pagal estetiką netinka prie laukotų ar smailianosią batą, kuriuos mėgsta ir verslininkai, ir mafukai. „Kabrys“ liko viena iš erdvii, turinčiu šansų minėta kūrybinį potencialą išsaugoti. Todėl geresnė vietą tokiai parodai sunku ir sugalvoti, juo labiau kad ir rinktis nelabai yra iš ko.

Tam tikra prasme ir pats „Monolitas“, ir kiemas kaip reiškinys yra periferijos zonoje: kiekvieno mie-

to stoties rajone tyvo kitokia atmosfera nei centre ir senamiestyje. Čia, svečių namuose, kur už sienos gyvena žmonės, susirinko „savi“, kuriems nereikia nei kuratorių, nei rėmėjų, nei pseudointellectualių filosofavimų ikykiui surengti. Tokie čia atrodyti tiesiog juokingai. Juk svarbiausios iš 10-ojo dešimtmečio ir daugiaaukščių kiemuose jo išryškintų vertybų – autentišumas, atviras konformizmo niekinimas, dvi veidiškumo ir kitų suaugusiųjų pasauliui būdingų elgesio strategijų kritika, pasireičianti atviru sarkazmu, šaržavimu, iššiaipumu iš sie-

savo žaidimo kūrimą. Žaidimas yra visai „Monolito“ autorų pasaulėžūrai būdinga strategija ir šiaip jau neatsiejama kiemo dalis. Ją prisimančiam būdingi žaismingumas, ironija, savarankišumas, savo teritorijos apsibrėžimas ir nuoširdus rūpinimasis ja, „pasidaryk pats“ principas ir kiti svarbūs nepriklausomo egzistavimo elementai, kai savo pasauli susikuri ne tik fizinėje, bet ir mentalinėje erdvėje. Tuomet tampi nenugalimas: gali susikurti ką tik nori, tai vis tiek bus vertingiau už kitų demonstruojamas brangenybes. Taip Ingra Miler eksponuoja auksu žibanius žiedus, ginklus ir milžiniško dydžio „brangakmenius“ („Untitled goes golden“), Egyboy – erotika ir farsu pulsuojančius popkultūros „simbolius“ („My flag is“) bei savo „didvyrio“ skulptūra („Ninja“). Justė Vazgytė, savočiak teidama Martos Vosylėtės darbą, kuriu jau triamį „paminklą“ pilkam monolitiniam namui („9 aukštai“), o Asylum įamžina totalitarinę erą atspindinčius vaikų žaidimų aikštelių įrenginius („Vaivorykštė“, „Čiuozylė“), kuriuos apžiūrinėdama pirmą kartą suvokiau, kad kosmonautus žaidėme laipiodami po metalinių narvų („Gaublys“). Kūriniai įkainoti solidžiomis pinigų sumomis, taip pasityciojant iš oficialiai propaguojamo meno „parsidavėliškumo“ ir pabrėžiant jų emocien vertę patiemis menininkams. Tokia pretenzinga pozja yra šio žaidimo dalis. Kitai nei suaugusieji, čia niekas nieko neverčia žaisti, o nepatenkintiems tokia padėtimi Ingra Miler skiria fortepijono pjesę „Fuck you and go“. Iš tikrujų, kodėl vienų žmonių nustatytos taisykles turėt būti svarbesnės už kitų? Čia nelaukiama nei vertinimų, nei apskritai prašalaičių nuomonė: „suaugusiu suformuotus ribos, kaip ir ką daryti, buvo [ir yra] nuolat išbandomas“, didžiausias autoritetas yra „savas“ kiemo draugas, o savarankiškai kuriama realybė galiusiai susileja su kasdiényibe ir ją nustelbia, nes turi lygiai tiek pat teisių egzistuoti: „Nepamenu, kas toje mokykloje vyksta – žvilgsnis skėsta languose – bet suaugusieji sako, kad ji yra svarbi. Matyt, jie teisūs, tačiau mano gyvenimas vyksta varą, čia“ („Uogos“).

Fragmentiškumas yra neatsiejama tokio žaidimo dalis: savo atskirai erdvę įmanoma susidėlioti net iš

Copulsiv, „Apie birkas“. 2014 m.

kio kontroliuoti, riboti, apibrėžti kitą erdvę dėl egoistiško patogumo: „Žaidimų aikšteliés niekada nesibaigdavo vidinio kiemo apibrėžtose ribose, dažniausiai jos ten nė neprasideavo“ (parodos manifesto autorai Akvilė Magicdust ir Vladas Suncovas). Parodos autorui „miesto gatvėse prasidėjusios „monolitinių draugystės“ yra ne tik solidarios ištikimybės šioms nuostatomis pagrindas ir „cementas“, bet ir vienas iš nedaugelio dalykų, leidžiančių išlikti savimi ir nesunykti šiose „benton džiunglėse“, kur 10-ajame dešimtmeteje galėjai girdėti šūvius, matyti viciinių „klanų“ santykiai pasaikinimus, kur kaimynai, iki tol kukliai dirbę nykius darbus, staiga pavirto „pasikėlusiais“ verslininkais, besipuukojančiais auksu papuošalais, „importiniais“ drabužiais ir blizgių automobiliais.

Tokiamo kieme, kur belieka „vie niems iš kitų mokyties“ sveiko cinizmo ir tam tikro neagresyvaus „kie tumo“, išaugusi menininkų karta kaip atspirties tašką pasirinko nuo-

richas Schlegelis pavadino „ateities fragmentus“, o Robertas Smithsonas – „atvirkštiniais griuvėsiais“. Jis išplėstas iš savo konteksto, bet jau ieško kažko naujo. Liškevičiaus labirintą sudarančiu daiktų neišbaigtumais, vis dar kraujuojančios šaknys tiesiasi ateities link, pakeliui suaugdamos su kitų labirinto daiktų šaknimi. Taip susidaro virtualus tebekonstruojamų galimybų tinklas, sugavęs nežinomybę šiapus horizonto. Galbūt jos grožis, kurio esmė – pusiausvyros praradimas, ir yra šitos kelionės po labirintą tikslas, vienintelis likęs tikėjimas.

savo žaidimo kūrimą. Žaidimas yra visai „Monolito“ autorų pasaulėžūrai būdinga strategija ir šiaip jau neatsiejama kiemo dalis. Ją prisimančiam būdingi žaismingumas, ironija, savarankišumas, savo teritorijos apsibrėžimas ir nuoširdus rūpinimasis ja, „pasidaryk pats“ principas ir kiti svarbūs nepriklausomo egzistavimo elementai, kai savo pasauli susikuri ne tik fizinėje, bet ir mentalinėje erdvėje. Tuomet tampi nenugalimas: gali susikurti ką tik nori, tai vis tiek bus vertingiau už kitų demonstruojamas brangenybes. Taip Ingra Miler eksponuoja auksu žibanius žiedus, ginklus ir milžiniško dydžio „brangakmenius“ („Untitled goes golden“), Egyboy – erotika ir farsu pulsuojančius popkultūros „simbolius“ („My flag is“) bei savo „didvyrio“ skulptūra („Ninja“). Justė Vazgytė, savočiak teidama Martos Vosylėtės darbą, kuriu jau triamį „paminklą“ pilkam monolitiniam namui („9 aukštai“), o Asylum įamžina totalitarinę erą atspindinčius vaikų žaidimų aikštelių įrenginius („Vaivorykštė“, „Čiuozylė“), kuriuos apžiūrinėdama pirmą kartą suvokiau, kad kosmonautus žaidėme laipiodami po metalinių narvų („Gaublys“). Kūriniai įkainoti solidžiomis pinigų sumomis, taip pasityciojant iš oficialiai propaguojamo meno „parsidavėliškumo“ ir pabrėžiant jų emocien vertę patiemis menininkams. Tokia pretenzinga pozja yra šio žaidimo dalis. Kitai nei suaugusieji, čia niekas nieko neverčia žaisti, o nepatenkintiems tokia padėtimi Ingra Miler skiria fortepijono pjesę „Fuck you and go“. Iš tikrujų, kodėl vienų žmonių nustatytos taisykles turėt būti svarbesnės už kitų? Čia nelaukiama nei vertinimų, nei apskritai prašalaičių nuomonė: „suaugusiu suformuotus ribos, kaip ir ką daryti, buvo [ir yra] nuolat išbandomas“, didžiausias autoritetas yra „savas“ kiemo draugas, o savarankiškai kuriama realybė galiusiai susileja su kasdiényibe ir ją nustelbia, nes turi lygiai tiek pat teisių egzistuoti: „Nepamenu, kas toje mokykloje vyksta – žvilgsnis skėsta languose – bet suaugusieji sako, kad ji yra svarbi. Matyt, jie teisūs, tačiau mano gyvenimas vyksta varą, čia“ („Uogos“).

Fragmentiškumas yra neatsiejama tokio žaidimo dalis: savo atskirai erdvę įmanoma susidėlioti net iš

Parodos vaizdas

detalių ar trumpų akimirkų, taip daromi ir zinai – svarbi „Monolito“ ir viso undergroundo dalis. Akvilė Magicdust savo leidybos knygutėje leidžiasi į utopišką kelionę, kurioje gelbėja niokojamą gamtą („Liepnos“), iš paauglystės išpūdžių konstruoja didelio formato paveikslus. Egyboy, eksperimentuodamas su štampavimo technologija, neatsiejama nuo žaidimų su popso ir „mainstream“ reiškiniais, savo malonumui „kepa“ pastaruju šaržu, o jo brolis R. Praspaliauskas šaiposi iš totalitarinėi ekonomikai būdingo nesirūpinimo individu poreikiais, siūlydama savo gamybos „baldą“ („Kėdė“). Tokiu būdu galima rasti net jaukumą ten, kur jo, rodos, visai nėra, sureikšminant tik sau svarbias realybės detales, meiliasi piešiant kasdienių daiktų „portretus“, komiksus ir karikatūras, juodojo humoru estetiką paverčiant tokiu savaimė suprantamu gyvenimo elementu, kad net pakruokliai nesukelia ypatingu emocijų, tik primena filmą „Jaunosios savižudės“ („Virgin Suicides“, 1999), kuriame griežtu taisykliu, apribojimui ir kontrolės kupinas puritonų tėvų pasaulis išprovokuoja vaikų savižudybes.

Būtent suaugusiuosius tyliai toleruojamas daugiau išiškumas, išprotis apsimetinči, meluoči net ir sau patiemis tampa pretekstu surrealizmo ir deformuotų vaizdų kupiniems A. Bran piešiniams, tiesa, siek tiek dvelkiantiems moralizavimui, tačiau nuo štampu, ydingų mechaniskai atkartojamų išpročių ir masinio priversinio suvienodinimo pavargusiai sąmonės svarbiai juos užfiksuoči net ieškoti įmantrų raškos priemonių. Čia naudojama 10-ajame dešimtmeteje leistiems žurnalams (sunku patikėti, bet tada ir „Panelė“ dar buvo įdomus, jautrus, subtiliai apipavidalintas leidinys) būdinga piešinių stilistika, taip pat pastebima ir Ingros Miler keraminiuose „pliūpsniuose“, tarkim, „Have a nice day and go home“. Šios frazės nereikėtų suvokti kaip agresijos: taip paprasčiausiai

vandenynai, atspindžiai ir kartais sutrinkantis pusiausvyros jausmas pri mena, kad norint ką nors suprasti reikia atversti visus įsitikinimus, kad ir iki koktumo verslo nublizgintą kalėdinę pasaką: tamsiausiai metų naktį Dievas pasirodo ne kaip didingas kalnas ar okeanus, o kaip vargas. Labirinto rebusai išsklaido aiskių naratyvų sankapus ir apvaisina fragmentus naujomis mintimis. Ateitis ima atrodyti nenuspėjama, o dabartje matomi ne (tik) praeities fragmentai, bet ir ateities projektai (gemalai). Sustinges labirinto laikas yra tapsmo branduolys. Pirmojo kambario pavadi-

nimo prasmė ir vėl apsiverčia kitaip: „Jūs esate čia / Ten galite pasiklysti“. Jei iš pradžių atrodė, kad pasiklysti gali labirinte, tai dabar aišku – pasiklysti gali išejęs iš jo.

...

Radus išėjimą, išprasta ŠMC tikrovė su kampuose sėdinčiomis prižiūrėtojomis, baltomis grindimis ir vidinio kiemelio stiklais atrodo kaip kosminis vakuumas. Bet Labirintas jau vibruoja mano vidinėje ausyje barbendamas išaiškinimą, kurio gėriau niekam nesakyti.

Paroda veikia iki 2015 m. sausio 4 d.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

geidulių kanopas, jūros žvaigždės cypimą į kasdien byrančių kūno dailelių laikrodį ir atgal.

Iš čia žiūrint, Labirinto prieštarravimų chaosas pasirodo besas kosmosas. Taigi pirmojo kambario (taip pat ir trylikto taško) žodžiai „Jūs esate čia / Ten galite pasiklysti“ žymi ne tik erdvės, bet ir laiko perskyrą. Gal čia slypi kelias į ateiti? Jo struktūrinis vienetas – daiktas – yra ne tik objet trouvée, kažko didesnio nuolaužą, pracietys griuvėsių, bet ir projektas, kurį Fried-

richas Schlegelis pavadino „ateities fragmentus“, o Robertas Smithsonas – „atvirkštiniais griuvėsiais“. Jis išplėstas iš savo konteksto, bet jau ieško kažko naujo. Liškevičiaus labirintą sudarančiu daiktų neišbaigtumais, vis dar kraujuojančios šaknys tiesiasi ateities link, pakeliui suaugdamos su kitų labirinto daiktų šaknimi. Taip susidaro virtualus tebekonstruojamų galimybų tinklas, sugavęs nežinomybę šiapus horizonto. Galbūt jos grožis, kurio esmė – pusiausvyros praradimas, ir yra šitos kelionės po labirintą tikslas, vienintelis likęs tikėjimas.

Kaip patenkinti sinefilą

Ispūdžiai iš Trijų žemynų festivalio Nante

Aistė Račaitytė

Luaros upės slėnyje, Prancūzijos vakaruose, įsikūręs Nantas XVIII a. buvo svarbiausias uostas Atlanto pakrantėje, jungęs Vakarų Afriką su Europa. I jį iki XIX a. pradžios iš Pietų plaukė laivai, pilni vergų, cukraus ir visokių kitų gėrybių. Simbolika, kad Jame jau 36 metus vykstantis Nanto Trijų žemynų kino festivalis (*Festival de 3 continents*), rodantis filmus iš Afrikos, Lotynų Amerikos ir Azijos, imperializmo pasaulį sasisčiusias grandis atkuria jau visai kitokia forma.

Festivalio ašis – konkursinė programa, kurioje dėl „Montgolfiere D'or“ („Auksinio skraidančio baliono“) apdovanojimo varžosi filmai iš Pietų Amerikos, Afrikos ir Azijos. Jį laimėjo patirtimi kitus konkursu dalyvius gerokai pranokusiai Pietų Korėjos režisieriaus Wang Sang-soo filmas „Laisvės kalva“ („Jayueui onduk“). Filme justi režisierius kūrybai būdingi lengvumas ir subtili ironija, žiūrėti jį – tikras malonus. „Laisvės kalvos“ siužetą kuria nechronologiška sekla herojės Kvon skaitomi laiškai, kuriuos ji randa gržusiu namo po gydymosi kalnuose. Juos paraše iš Japonijos kelioms savaitėms atvykęs Mori, buvęs Kvon vaikinas. Filmas ironiškai akcentuoja kultūrinius stereotipus, žaisminai vaizduoja žmonių bendravimo banalybes ir kuriozas.

Vienas įsimintiniausiai, savo energija ir gaivumu nustebinusiu šių metų programos filmu – „Mylék tā, kuri myli“ („Love the one You Love“) – tai Pietų Afrikos Respublikos režisierės Jennos Cato Bass debiutas. Ji sakė, kad PAR visuomenėje – visi autsaideriai, o filmas apie tai, kas atsitinka juos uždarius viename kambaryje. Režisierė sekla iš pažiūros idealios Teri ir Sandilio poros skyrybas. Ji teigia, kad PAR kultūra – kur kas daugiau nei aparteidas, kad Afrika – ne tik boudaujantys vaka ir egzotika. Šis filmas pelnė jaunojo žiuri prizą. Antrają vietą konkurse ir žiūrovų simpatijas laimėjo turkų filmas „Mano motinos dainos“ („Klama dayika min“, rež. Erol Min-tas), kuriami alegoriškai pasakoja nesena kurđu istorija. Tai filmas apie senatvę, nesusikalbėjimą ir pašaukimą. Specialūji žiuri prizą pelnė jaunos vietnamietės Nguyen Hoang Diep debiutas „Plasnojant vidur niekur“ („Đap cành giua khong trung“). Tai dekoratyvus, magiško realizmo elementų turintis filmas apie jauną studentę, kuri sužino, kad laukiasi nuo nevykėlio vaikino. Nors apie seko turizmą po Ulricho Seidlo „Rojaus“ trilogijos ir sunku pasakyti ką nors naujo, „Smėlio doleriai“ („Dólares de arena“, rež. Israel Cardenas, Laura Amelia Guzman, Argentina, Meksika, Dominikos Respublika) daug kam išliks atmintyje dėl nuostabaus aktorės Geraldine Chaplin vaidmens.

Atrodo, kad kuruoti kino renginių Prancūzijoje – tikras malonus,

žiūrovai čia pasirengę užpildyti kiekvieną festivalio scensą, net ir tada, kai jis didžiąją dalį savo programos skiria seniesiems arba bent jau ne naujausiems filmams. Programoje kiekvienas filmas turi savo svarbų ir nepakeičiamą vaidmenį. Konceptualiausiai ir laisviausiai festivalio dailes pasirodė Honkongo operatoriui ir režisieriui Yu Lik-wai skirta programa „Modernaus pasaulio ir skaitmeninės realybės chimeros“. Programos atspirties taškas – ypatingas režisierius Jia Zhang-ke ir Yu Lik-wai duetas, kurio filmuose atskleidžia esminis perėjimas iš kino juostos į skaitmeninę kino kūrimo erą.

Jų filme „Platforma“ („Zhantai“, 2000) – grūdėtoje kino juostos materijoje – ilgai panoraminiuose kadrais buvo užfiksotas komunistinės Kinijos posūkis link kapitalizmo. Filme „Nepažįstami malonumai“ („Ren xiao yao“, 2002) režisierius ir operatorius pirmą kartą bendrabuvavo filmuojančiu videokameru: išbandė kino kameros „neapdoroto“, iš realybės iškirpto vaizdo šotuojančią galią. Filmuose „Tykus gyvenimas“ („Sanxia Haoren“, 2006) ir „24 miestas“ („Er shi si cheng ji“, 2008) kūrėjų duetas atskleidė skaitmeninių technologijų galimybes įamžinti reikšmingas transformacijas išgyvenančios Kinijos kraštovaizdį ir žmones, kurie, nors ir yra tų pokyčių varomoji jėga, su jais vargai suspėja. Šioje programoje greta kelių Yu Lik-wai režiuotų filmų, Tsai Ming-liango „Upės“ („He liu“, 1997), Darreno Aronofsky „Imtinyininko“ („The Wrestler“, 2008), Kiyoshi Kurosawos „Tokijo sonatas“ („Tokyo sonata“, 2008) buvo parodytas ir Šarūno Barto „Koridorius“ (1995).

Labai skirtinges filmus jungia sparciai nykstantis kino juostos formas, kuris labai ilgai buvo pagrindinė laiko ir viso to, kas jį apibrėžia ir apibūdina, įamžinimo priemonė. Žiūrėdamas iš skirtingu, bet vienodai tolimų kraštų atkeliausius festivalio filmus suprantai, kad istorijos, kurias jie pasakoja, – siek tiek pažiūstamos, o heroju jausmai – artimi. Nors Šarūno Barto filmas ir netelpa į trijų žemynų geografią, šis filmas užčiuopę besikeičiančios paribų šalies savijautą, nepaliaujamą istorijos tékmę su ja nesuspėjančiu heroju akse.

Programa „Vidinės Khady Sylla kelionės, arba atgautas balsas“ pristatė mažai kam žinomą Senegalo kultūros asmenybę. Khady Sylla – viena iš retų moterų Afrikos kine, kuri keliuose vaidybiniuose, bet daugiausia dokumentiniuose filmuose užfiksavo ją supančią Afrikos kasdienybę, kupiną ne tik grožio, bet ir daugybės ligų. Khady Sylla filmuose žodis suteikiamas tiems, kurie niekad nebuvu girdimi, jos filmų herojų balsai dažniausiai pilni poezijos, abstrakčių politinių komentarių ir pokoloninių šmēklų nualintos išminties. Programoje kartu su režisierės filmais parodyti

keli vieno žymiausio Afrikos režisierų Ousmane'o Sembene'o 7-ojo dešimtmečio filmai ir dokumentinis prancūzo Joris Lachaise'o filmas „Kas lieka iš beprotybės“ („Ce qu'il reste de la folie“). Lachaise'o kameralai slenkant Dakaro psichiatrinių ligoničių koridoriais, Khady Sylla kalba apie gyvenimą ligoničių, Senegalo istoriją ir žmogaus psichiką, kurios dekolonizacija – dar toli gražu nepasibaigęs procesas.

Kiekvienais metais skirtingą šalį pristatanti festivalio tema šiemet nagrinėja Kolumbijos kino situaciją. Daugiau nei iš 30 filmų sudaryto retrospektivoje išrašta šalies istorinė, ekonominė ir moralinė raida bei daugiakultūrė sudėtis. Programos laiko juosta prasideda pirmuoju antiimperialistiniu filmu „Auksiniai nagai“ („Garras de Oro“, rež. P.P. Jambrina, 1926), peršoka keliis dešimtmečių į priekį, diagnozuodama Kolumbijos kino krizę, iš kurios kinas išsikapstė tik gerokai po 5-ajame dešimtmečyje vykusio Pilietinio karo. Jis šalyje paliko daug įtampos ir atvirų klausimų, iš kuriuos bandyta atsakyti ir vieninteliam filme, kurį kartu su Alvaro Cepeda Samudio, Enrique Grau, Luisu Vicensu sukūrė Gabrielis García Márquezas. „Mėlynasis omaras“ („La Langosta Azul“, 1954) – eseistinis filmas su magiškais elementais apie specialūjį agentą iš JAV, tyrinėjantį radiacijos poveikį Karibų jūros omarų populiacijai. XX a. 7-ojo dešimtmečio pabaigoje iš kino klubų ir kitų kultūrinų bei intelektualinių sluoksnių atėjė režisieriai Carlosas Mayolo, Luisas Ospina, Amiro Arbelaezas, Andrésas Caicedo, kiek vėliau ir Jorge's Silvos bei Martos Rodríguez kūrybinis duetas, ikvėpti dokumentinio kino tradicijos, atsigrežę į socialines šalies realijas, palengva įsuko nacionalinį kiną. Tokiam kontekste subrendo XXI a. pradžios Kolumbijos kino bumas, prie kurio prisidėjo kardinialai pasikeitęs valstybinis kino finansavimo modelis. Šiandien Oscaras Ruizas Navia, Rubénas Mendoza, Juanas Andrésas Arango ir Nicolas Rincónas Gille'is – tik keli vardai iš šalies, kurios filmai vis rodomi užsienio kinuose festivaliuose ir kino teatruse.

Kita festivalio programa „Pavarai procesija: istorijos, vizijos ir mintys iš arabų pasaulio“ pristatė daugiausia dokumentinį kiną, kuris, tik pajutęs visuomenės įtampas, bandė užfiksuti per du žemynus neįtikėtinu greičiu nusirūstas revoliucijas. Šios programos filmai dažniausiai kurti namų sąlygomis, jų autorai atvairai žvelgia į sukilių ir kupiną didžių ateities lūkesčių pasaulį. Vienas įsimintiniausiai – irakietis Kasimo Abido filmas „Miestų snabždesiai“ („Hams al moodun“, 2013), filmuotas daugiau nei dešimt metų iš trijų miestų – Bagdado, Ramalos ir Arbilio – balkonu. Abidas laisvai dėlioja fragmentiškus kasdiénybės siužetus, apie karienę įtampą užsimenama tik keliuose kadruose,

„Laisvės kalva“

„Mylimoji“

kur šmesteli ginklai ar suskamba sienos. Tačiau „Miestų snabždesiai“ („Miestų snabždesiai“), rež. Xie Jin, 1965) ar Stanley'io Kwano „Raudona“ („Yin ji kau“, 1987) – neapsakomas malonumas.

Trijų žemynų festivalis orientuojasi į aktyvų, intelektualų ir išrankų žiūrovą. Sinefilijos vedami festivalio organizatoriai lieka ištikimi originaliam filmo formatui – didžioji dalis retrospektivų filmų rodyti iš 35 mm kino juostos kopijų. Apskritai festivalyje nepaliauja stebinti atsakingas susidomejimas kinu – eilės prie kino teatru, pilnuteles salės, išsamūs filmų pristatymai, nepaprastai margas žiūrovų socialinių ir amžiaus grupių mišinys. Prancūzijoje nuo mažų dienų vaikai mokinėti mylėti ir vertinti kiną. Net ir vaikščiojant Nantu gatvėmis į akis krinta daugybė kino ženklų, pavydžiui, vienas nedaugelio siurrealistinių pastatų Europoje „Passage Pommeray“, į kurį užėjus apima lengvas svaigulys, sukuriantis buvimo kitame pasaulyje jausmą. Būtent čia savo vaikystės konstruktorių Jacques'as Demy iškeitė į pirmąjį kino kamerą. Vėliau netoliese esančioje legendinėje art nouveau stiliums aludėje „La Cigale“, įkurtoje tais metais, kai Paryžiuje gimė kinas, režisierius filmavo savo garsuji filmą „Lola“ (1961). Visame mieste išdėliotos rodyklės veda į miesto širdį – Jacques'o Demy vardu pavadinčią mediateką. Trijų kontinentų festivalis labai paprastas ir jaukus, čia nėra neiraudonų kilimų, nei surežiuotų ceremonijų, tačiau ore sklando meilė kinui. Netruksta ir stebuklingą akimirką – atsiimdamas Specialųjų žiuri prizą, Nguyen Hoang Diep vėl padėkos žodžiu padainavo vietnamiečių liaudies dainą apie neturtingą gatvės muzikantą, kuris, net ir neturėdamas duonos, nickad neparduoja savo gitara.

Pabaigos šviesa

Krësle prie televizoriaus

Ilgai buvusi pamiršta, paskutiniai XX a. dešimtmeciai Camille Claudel tapo romantisko mito apie pamušiusius menininkus dalimi ir feminisciu įrodymu, kad moterys iš meno istorijos buvo trinamos. Prancūzų poeto, dramaturgo ir diplomo Paulo Claudelio vynėsnuoji sesuo Camille gimė 1864 metais. Ji buvo Auguste'o Rodino mokinė ir mylimoji, bet paliko jį po penkiolikos metų, kad pasišvęstų menui. Išsigandusi dailininkės keistenybių, 1913 m. šeima uždarą ją iš vienuolių globojamą psichiatrinę ligoninę Prancūzijos Pietuose. Iš ten Claudel nebesugrižo ir mirė nuo bado (kaip ir dauguma to meto panašių išstaigų gyventojų) 1943 metais. Dar gyva būdama palikta artimųjų, dailininkė nesulaukė jų dėmesio ir po mirties, todėl buvo palaidota benedrame kapė. (Beje, kai Claudel atsidūrė gydykloje, Rodinas émési supirkinėti visas jos skulptūras.)

2013 m. sukurtame filme „*Kamilė Klodel, 1915*“ (LRT Kultūra, 17 d. 22 val.) vienos radikaliausiu šių die-

nų prancūzų kino kūrėjų Bruno Dumont'as, iki tol savo filmuose stebėjęs amžininkus, pirmą kartą perkélé veiksmą į praetit, bet liko ištikimas savo minimalistiskam stiliumi. Veiksmas vyksta vienuolyne Prancūzijos pietuose, kur iki šiol veikia psichiatrijos gydykla – joje buvo uždaryta Camille Claudel, o dar anksčiau kažkur netoli ese gydësi ir Vincetas Van Goghas. Dabartiniai gydyklos pacientai ir juos globojančios vienuolės vaidina save, todėl filme daug akimirkų, kai fikcijos ir realybės ribos nusitrina.

„Kamilė Klodel, 1915“ veiksmas apima kelias dienas, bet jos nulémé visą tolesnį menininkės, kurią tobula suvaidino Juliette Binoche, likimą. 1915-ųjų žiemą ji nekantriai laukė atvykstant brolio ir tikėjo, kad šis leis jai grįžti į Paryžių. Juolab kad išmintingi herojës laiškai, jos susirašinėjimas su broliu (jais ir gydykloje aptiktas dokumentais ir remiasi Dumont'o parašytas scenarijus) nesukelia minčių apie šizofreniją. Jos gal ir nebuvu – tik ekscentriš-

kos menininkės elgesys, jos fobijos, kurios dabar būtų palaikytos nekenksmingomis. Per kelias laukimo dienas Kamilė, regis, atsigauna, pradeda bendrauti su kitais ligoniais ir iškina save, kad gal vėl imtis kūrybos, gyventi tarp žmonių.

Brolis ir sesers susitikimas ir tam-pa filmo kulminacija. Tai ne tik diskusija apie kūrybą, bet ir apie Dievą. Polis (Jean-Luc Vincent) yra apakinatas tikėjimo, jis grožisi savimi ir noriapti šventuoju. Todėl jam sesers likimas – tik priemonė to siekti. Šventeiviskumas iškrepia elementaru žmogiškumą, brolis – tiesiog pozutojas, save apgaudinėjantis pasipūtēlis. Jo monologas apie religinį nušvitimą – apgailėtinės. Polis nemato šviesos, sklindančios iš sesers akių. Jis gyvena išgalvotame tikėjimo dogmų pasaulyje, kuriuo neabejoja. Kamilė kupina dvejomis, bet ji pažiusta tikrovės kančias ir neviltį.

Iki šio filmo Dumont'as stengesi neturėti nieko bendra su kino žvaigždėmis. Nuo pirmojo filmo „Jézaus gyvenimas“ Dumont'as mėgina likti ištikimas savo mokytojo Robert'o Bressono kino koncepcijai, gilinasi į žmogaus sielą, moralę ir apvaizdą, rodo atstumtuosius, pamšelius, musikaltelius, fanaticus, kurių istorijų atranda Prancūzijos užkampiuose. Šiakart pati Juliette Binoche susirado režisierų ir iškino, kad jie turi dirbtį kartu. Tada Dumont'as sugalvojo filmą, kurio herojé neprims jokių paskutiniaisiais metais itin gausių akademiskų ir melagingų biografinių filmų.

„Kamilė Klodel, 1915“ – taupus, lėtas, beveik statikas filmas, reikalaujantis susikaupimo ir atsparios

„Kamilė Klodel, 1915“

citij gyvenantį nevykėlis, prostitutė ir piktdarys.

Pierre'o Morelio filmo „*Linkėjmai iš Paryžiaus*“ (LNK, švaykar, 12 d. 22.40) personažui Džeimsui (Jonathan Rhys-Meyers) galima tik pavydėti. Jis – JAV pasiuntinio Parýžiuje padėjėjas, susitikinėja su gražuole paryžiete (Kasia Smutniak) ir visai nepersidirba. Tačiau vaikinas svajoja apie tikrus nuotykius ir likimas jam nusišypso: kartu su CŽV agentu Čarliu (John Travolta) jie turės sustabdinti pavojingus terroristus. (Beje, bus galima pamatyti, kaip Čarlis valgo karališkajį mésainį, apie kurį pasakojo Travolto personažas „Bulvariniame skaitale“.)

Suprantu, kad kartais panašius filmus žiūrėti sutrukdo nuovargis, kurio metu pabaigoje susikaupia itin daug. Tada praverčia tiesiog paprasti filmai. Pavyzdžiai, Joe Johnstone „*Hidalgas*“ (LNK, 18 d. 22.10) – pasakojimas apie tai, kaip 1890 m. turtinges arabų šeichas pirmą kartą pakvietė dalyvauti arklių lenktynėse užsienieti. Juo tapo geriausias laukinių Vakarų raitelis Frenkas (Viggo Mortensen). Su mustangu Hidalgo jie turės nujoti 3000 mylių Saudo Arabijos dykumoje, Irake ir Sirijoje. Filme sužavii neaprēpiamios erdvės ir, žinoma, arkliai.

Michaelo Daviso „*Susisaudymas*“ (LNK, 14 d. 23 val.) – Clive'o Owoo, Monicos Bellucci ir Paulo Giannattis gerbėjams. Tiesa, aktoriai atsidūrė gana kvailoje valstybės sąmokslo istorijoje, i kurią ipainiotas prisiminimais apie tragiską pra-

Jūsų –

JONAS ŪBIS

„Pašoksimė?“

Pažangi senatvė

Nauji filmai – „Amžinai stilingos“

Mantė Valiūnaitė

Debutiniame Linos Plioplytės filme „*Amžinai stilingos*“ („Advanced Style“, JAV, 2014) Niujorko gatvės rodomas kaip podiumas damoms, nežadančioms išsižadeti savo stiliumi. Filmas kalba būtent apie individualų stilių ir jo svarbą. Dar apie madą, tinklaraštininkus ir senėjimo procesus. Bet svarbiausia – apie veržlumą ir energiją, nepaisant nieko.

Lina Plioplytė pradėjo kaip žurnaliste, vėliau pasiėmė kamerą ir émė kalbinti jai idomius žmones. Dabar ji taip pat kuria muzikinius klipus ir reklaminus trumpametražius filmus kompanijoms „Urban Outfitters“, TOD's ir kitoms. Susidomėjimas mada, matyt, ir suvedė Plioplytę su tinklaraštininku ir fotografu Ari Sethu Cohenu. Pastarasis kaip tik tada émė fotografuoti Niujorko gatvėse stilingas damas, kurioms per penkiadesimt. Originalus filmo pavadinimas „Advanced

Style“ pakartoja jo tinklaraščio pavadinimą ir išleista nuotraukų albumą. Gaila, kad lietuviškas variantas prarado originale akivaizdžią nuorodą į pažangą. Žmogus, kurio anglų kalbos lygis nusakomas kaip pažangus (*advanced*), juk nebus vadinas amžinu anglakalbiu. Nors gal nuoroda į amžinumą čia ir nera iš pirsto laužta.

Filmas prasideda gan išpūdingai ir valingai, bet iš pabaigų vis silpnėja. Kas tinklaraštyje ar nuotraukų aliume galbūt atrodo išraiškingai, filme nebūtinai veikia. Išlaikyti démesį ir vis dar būti įdomios, išraiškingos ir pritenkiančios damos gali nebent įgaudamas ryškesnius veikėjų bruozus ir išties papasakodamos savo istorijas. Juk antraip užtektų tik pavartyti nuotraukų albumą ir paskaityti auksines damų frases – jų filme tikrai gausu ir jos šmaikščios. Čia gal ir buvo režisierės klaida, kad ji trumpai pristato filmo veikėjas, paskui konceptuali tema supinama

su herojų istoriomis, bet aiškaus konkretiųjų istorijų pasakojimo pristanga. Trumpai pristatomą kiekvienos veikla, santykiai su vyrais ar vaise, senėjimo sukeliamos bédos, tačiau nė į vieną neįsigilinama. Kamara tarsi šmurkšteli į damų spinas, bet nepasilieka ilgėliau nė prie vienos iš jų gyvenimo istorijos, o filmo herojés tikrai gali daug papasakoti, jų atvykimo į Niujorką istorijos neabejotinai vertos daugiau démesio ir laiko.

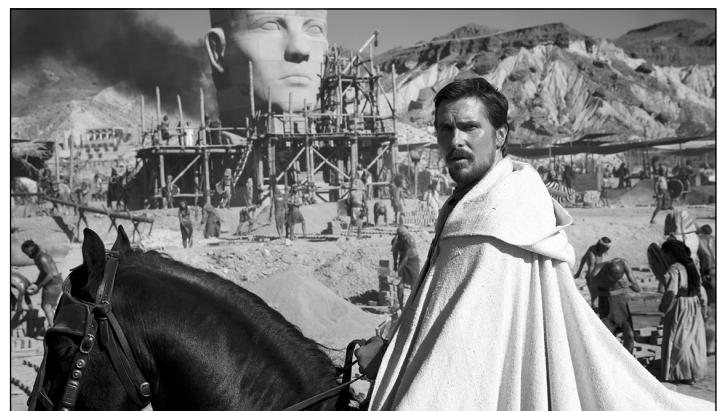
Kartkartėmis dar kadre atsiranda Ari Sethas Cohenas su savo fotoaparatu, jis lydi herojës į susitikimus su televizijos produseriais ar į filmavimo aikštėles. Mat tinklaraščiu išpopuliarėjus stilingosios damos sulaukė įvairių pasiūlymų filmuočiai arba pristatyti garsių dizainerių kolekcijas. Šie niuansai vis įpinami paraleliai – užsimenama apie stilius tinklaraščius, gatvės madų medžiotojus ir iš to išsukamą verslą. Būtent ši linija tarsi šešėlis lydi visą filmą ir vis

pasikartoja išpūdis, kad filmas – klubo ar tinklaraščio reklama. Stipriausias „Amžinai stilingos“ aspektas – klausimas, kodėl mados ir stiliaus epicentre vyrauja jaunimas. Amžinai stilingosios turi energijos už tai pakovoti ir priminti, kad gyvenimas baigiasi tada, kai išties baigiasi. Viena iš jų puikiai apibūdina savo amžių – tarp penkiasdešimties ir mirties. Filmo veikėjoms svarbu gerai atrodyti, daryti tai, ką jos labiausiai mėgsta, bet nuostabiausia, kad jos gali tai sau leisti. Jų stilus varijuoja nuo ryškiaspalvio pankiško iki išgryntos klasikinės elegancijos. Visos damos išties spin-duliuoja vidinę laisvę, vaikišką en-

tuziazmą, o kartu – brandų susitikymą su savimi.

Vis dėlto „Amžinai stilingos“ labiau paveikus kaip ryškių asmenybų nuotraukų albumas, o ne dokumentinis filmas. Tačiau Lina Plioplytė čia išties žmogus-orkestras: ji filmavo, montavo, o biudžetas buvo išties menkas. Energija, kuri jaučiama ir kadre, ir už kadro, daugeliui lietuvių žiūrovų, ypač dabar, matyt, bus labai reikalinga – lyg vaistai nuo persalimo ar pervargimo. Tik kalbėti apie „Amžinai stilingas“ kaip apie dokumentinį kiną sudėtinga, nes taip ir nesukurta nieko daugiau nei jau įgyvendinta tinklaraštyje ar trumpuose youtube klipuose.

Parodos	Šiuolaikinio meno centras	A. Žmuidzinavičiaus kūrių ir rinkinių muziejus	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija	<i>Vokiečių g. 2</i>	A. Žmuidzinavičiaus kūrių ir rinkinių muziejus	
<i>Konstitucijos pr. 22</i>	XII Baltijos trienalės projektas „Prototipai“	<i>V. Putvinskio g. 64</i>	
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“	Antano Gudaičio (1904–1989) piešinių ir estampų paroda „Žmonės žūri į žvaigždes“	
Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda	Paroda „Kitas matymas“	Keramikos muziejus	
Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospektyva	Paroda „Parazitavimas ir mimikrija“	<i>Rotušės a. 15</i>	
Paroda-rekonstrukcija „Aleksandra Kašuba. Spektro užuominia. 1975 metų projektas Nacionalinėje dailės galerijoje“	Galerija „Kairė–dešinė“	Daivos Ložytės skulptūrinė kompozicijų paroda „Jausenos“	
Vilniaus paveikslų galerija	<i>Latako g. 3</i>	LTMKS projektų erdvė „Malonioji 6“	Dailė
<i>Didžioji g. 4</i>	Paroda „Postidėja III. Plotas“	<i>Maloniojo g. 6</i>	Nacionalinėje dailės galerijoje atidaryta JAV gyvenančios menininkės Aleksandros Kašubos paroda (kuratorė Elona Lubytė, paroda veikia iki 2015 m. vasario 15 d.) yra ne tik puiki prognozė pamatyti unikalų kūrinį, bet ir vaizdingas segmentas, papildantį dabar galerijoje veikiančiose parodose pristatomą 6–7-ojo dešimtmecio meno panoramą. Galime išsitikinti, kad priešingose Atlanto ir Šaltojo karso pusėse kuriantys menininkai sprendę panasių plastines problemas. Kazimiera Zimblytė (kuratorė Milda Žvirblytė) sovietmečio kultūros „pilkioje monotonijoje“ ieškojo individualios raiškos, vis drąsiau kalbindama paveikslų plokštumą. Teodoras Kazimieras Valaitis (kuratorė Giedrė Jankevičiūtė) sudurdamas priešingas formas kūrė abstrakčius ženklus Lietuvos viešosioms erdvėms, o apipavidalindamas interjerus taurino kasdienybę. Panašų norą kiltelė suvokėjau virš žemės galima pastebeti ir Aleksandros Kašubos tampraus audinio bei neonų šviesos instaliacijoje „Spektro užuominia“. Tačiau akivaizdu ir tai, kad jos polėkio nestabdė dirbtinės kliūties, kurias reikėjo ijeikti sovietinėje sistemoje kūrusiems menininkams.
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a.		<i>iki 16 d. – S&P Stanikų paroda „Kelionė į Marsą“</i>	
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	Galerija „Aidas“	Galerija „Meno parkas“	
Paroda „Iš Šalčiausio krašto: Šiaurės šalių juvelyrika“	<i>Trakų g. 13</i>	<i>Rotušės a. 27</i>	
Radvilų rūmai	nuo 12 d. – Ksenijos Jaroševaitės paroda	iki 17 d. – Mildos Gailiutės tapyba	
<i>Vilniaus g. 24</i>	Šv. Jono gatvės galerija	Galerija „Kauno langas“	
Europos dailė XVI–XIX a.	<i>Šv. Jono g. 11</i>	<i>M. Valančiaus g. 5</i>	
Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos	Evaldo Pauzo ir Vytauto Umbras darbų paroda „Evaldas Pauza & Vytautas Umbras: skulptūros retrospektyva“	Roy'aus Cohen (Izraelis) kaleidoskopų ekspozicija „Pasukti tikrovę“	
Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas	Popieriaus lieidinimo simpoziumo paroda „3D ir kitaip“	Vido Bizauskio juvelyriskos paroda „13“	
Taikomosios dailės muziejus	Galerija „Arka“	Kauno fotografijos galerija	
<i>Arsenalo g. 3A</i>	<i>Aušros Vartų g. 7</i>	<i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i>	
Paroda „Maistas buduare“ (XX a. aštunto dešimtmecio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)	„Kvadriena 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)	iki 15 d. – fotografijų paroda „Pokario istorijos“	
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	Galerija „Meno niša“	KLAIPĖDA	
<i>A. Goštauto g. 1</i>	<i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i>	KKC parodų rūmai	
Retrospektinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija	Šarūnės Vaitkutės paroda „Pamesta, rasta“	<i>Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i>	
Telesforo Valiaus (1914–1977) gimimo šimtmecui skirta paroda	Lietuvos dailininkų sajungos galerija	iki 21 d. – Bärbelio Prauno (Vokietija) ir Gabrielės Jogelaitės paroda „zero in on“	
Lietuvos nacionalinis muziejus	<i>Vokiečių g. 2</i>	iki 14 d. – Liudviko Natalevičiaus tapybos paroda „Pradžiapabaiga“	
Naujasis arsenatas	„Kvadriena 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)	Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras	
<i>Arsenalo g. 1</i>	Galerija AV17	<i>Bažnyčių g. 4</i>	
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.	<i>Aušros Vartų g. 17</i>	<i>Meno kieme</i> – projekto „Dizaino manufaktūra-2014“ paroda	
Lietuvių liaudies menas	nuo 16 d. – Andrius Ermino paroda „Žmogiškasis faktorius. Karuselė“	„Herkaus galerija“	
Kryždirbystė	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisiros galerija	<i>Herkaus Manto g. 22</i>	
Paroda „Lietuvos paviljoną 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje prisimenant“	<i>Šv. Jono g. 11</i>	Dailininkės Sarė (Evgenijos Sarkisian) tapybos darbų paroda „Prancūzija, Paryžius“	
Paroda „Nežinomas žinomas architektas“, skirta architekto Romualdo Šilinsko 80-osioms gimimo metinėms	Kultūros ministerija	S p e k t a k l i a i	
Kazio Varnelio namai-muziejus	<i>J. Basanavičiaus g. 5</i>	VILNIUS	
<i>Didžioji g. 26</i>	Židinio foje – Juozapo Miliūno kūrybos paroda „Tylos garsai“	Nacionalinis operos ir baletų teatras	
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	Rašytojų klubas	<i>12 d. 18.30 – F. Leháro „LINKSMOJI NAŠLÉ“. Dir. – J. Geniušas</i>	
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	<i>K. Sirvydo g. 6</i>	<i>13 d. 12 val. – J. Gaižausko „BURATINAS“. Dir. – J. Jauniškis</i>	
Bažnytinio paveldo muziejus	Gintaro muziejus-galerija	<i>13, 18 d. 18.30, 14 d. 12 val., 21 d. 12, 18 val. – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. – M. Staškus</i>	
<i>Šv. Mykolo g. 9</i>	<i>Šv. Mykolo g. 8</i>	<i>17 d. 18.30 – G. Verdi „ERNANI“. Dir. – M. Staškus</i>	
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	nuo 12 d. – Eglės Čėjauskaitės-Gintalės autorinės juvelyriskos paroda „Apsisukimai“	<i>19 d. 18.30 – G. Verdi „TRAVIATA“. Dir. – R. Šervenikas</i>	
Aleksandro Šepaus juvelyriskos paroda	Pylimo galerija	Nacionalinis dramos teatras	
Paroda „Abroždžiai. Iš kun. Možes Mitkevičiaus rinkinio“	<i>Pylimo g. 30</i>	<i>Didžioji salė</i>	
Andrius Kviliūno „Gyvieji paveikslai“	Tapybos paroda „Tėvynėje ir svetur“	<i>12 d. 17 val. – Dante's Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)</i>	
Vilniaus Bastėja	Galerija „Menų tiltas“	<i>13 d. 17 val. – Dante's Alighieri „ROJUS“. Rež. – E. Nekrošius</i>	
<i>Bokšto g. 20</i>	<i>Užupio g. 16</i>	<i>16 d. 18.30 – H. Ibseno „VISUOMENĖS PRIEŠAS“. Rež. – J. Vaitkus</i>	
„Kvadriena 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)	iki 20 d. – Kristinos Norvilaitės paroda „Tik niekam nesakyk“	<i>18 d. 18.30 – T. Slobodzianeko „MŪSŲ KLASĒ“. Rež. – Y. Ross</i>	
Valdovų rūmų muziejus	KAUNAS	<i>19 d. 18.30 – F. Molnáro „LILIJOMAS“. Rež. – L. Bagossy (Vengrija)</i>	
<i>Katedros a. 4</i>	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus	<i>Mažoji salė</i>	
iki 14 d. – paroda „Europos Viduramžių ir Renesanso gobelenai. Gijomis išsausta istorija“	<i>V. Putvinskio g. 55</i>	<i>12 d. 19 val. – C. Graužinio „DRAŠI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinės (teatras „cezario grupė“)</i>	
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Fotografijų paroda „Iš nežinių į nežinią: Antrojo pasaulinio karo atbėgėliai Lietuvuje“	<i>13 d. 16 val. – J. Balodžio, G. Dapšytės „BARIKADOS“. Rež. – V. Silis</i>	
Parodų salės „Titanikas“	M. Žilinsko dailės galerija	<i>14 d. 16 val. – M. Nastaravicius „DEMO-KRATIJA“. Rež. – P. Ignatavičius</i>	
<i>Maironio g. 3</i>	<i>Neprirklausomybės a. 12</i>	<i>15 d. 19 val. – PREMJERA! P. Makausko „YOLO“. Rež. – P. Makauskas</i>	
Arvydo Šaltenio kūrybos paroda „Gyvenimo paveikslėliai“	Paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnių: Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos“	<i>16 d. 19 val. – B. Mar „UNĒ“. Rež. – B. Mar</i>	
Vytauto Kibildžio paroda „Virsmai“	Paroda „Pokarinės Japonijos metamorfozės: 1945–1964“	<i>17 d. 19 val. – S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOŠ SIRDIES ISTORIJA)“. Rež. – S. Turunen</i>	
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	Kauno paveikslų galerija	Oskaro Koršunovo teatras	
<i>Dominikonų g. 15</i>	<i>K. Donelaičio g. 16</i>	<i>12, 14, 18 d. 19 val. OKT studijoje – A. Čeckovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas</i>	
Dailininkų Tamošaičių kūryba	Živilės Minkutės instaliacija „Jungtys“	<i>13, 21, 22 d. 19 val. OKT studijoje – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas</i>	
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Tekstilės paroda „Laiko drobulė“	Rusų dramos teatras	
		<i>12 d. 18.30 – A. Puškino „EUGENIJUS ONEGINAS“. Rež. – J. Vaitkus</i>	
		<i>13 d. 11, 13 val. – Z. Hopp „STEBUKLINGOJI KREIDELĖ“. Rež. – O. Lapina</i>	
		Kaunas	
		Kauno dramos teatras	
		<i>12 d. 19 val. Rūtos salėje – T. de Fombelle'io „ŠVYTURYS“. Rež. – G. Varnas</i>	
		<i>13 d. 18 val. Mažoji scenoje – J. Tumo-</i>	

„Egzodas. Dievai ir karaliai“

Savaitės filmai

Egzodas. Dievai ir karaliai ***

Ridley Scottas nauja pasakoją biblinę pranašo Možis, kuris išlaisvino žydus ir išvedė juos iš Egipto vergovės, istoriją. Per 74 dienas Meksikoje, Ispanijoje, Kanarų salose ir garsiuosiuoju „Pinewood“ paviljonuose netoli Londono nufilmotas milžiniško biudžeto reginys pasiūlys visko, ko lauki iš panašių filmų – tūkstančius statistų, išpudingas dekoracijas bei kostiumus (jų autorę Jantę Yates įkvėpė Andrejaus Tarkovskio „Andrejus Rubliovas“ ir Leni Riefenstahl Sudane darytos nuotraukos), tikrus dramblius, 120 žirgus, galvijus, asilus, pitoną, 600 rupūžių ir pirmo ryškumo žvaigždes Christianą Bale'ą, Joelį Edgertoną, Sigourney Weaver, Aaroną Paulą, Beną Kingsley, Maria Valverde, Johną Turturą (Ispanija, JAV, D. Britanija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Geriausia, ką turiu *

Dar viena Nicholaso Sparkso romano ekranizacija. Šikart Michaelo Hofmanno filmo herojai yra Amanda ir Dousonas, kurie negali pamiršti pirmosios paaugliškos meilės. Draugo laidotuvės jie susitinka po ilgos pertraukos. Jausmai ir pamiršti konfliktai vėl atgyja... Yra kritikų, kurie siūlo Sparkso kūrybą vadinti nusikaltimu žmogiškumui. Dauguma žmonių meilės pavyzdžių semiasi iš populiariosios kultūros, kuriai ir astovauja Sparkas, bet rašytojas daro viską, kad romantika meilė sietusi su skausmu, tragedija, mirtimi ir praradimu. Žinoma, tuo remiasi visa vakarietiška kultūra, bet Sparksas viską taip hiperbolizuoją, kad skaitytojai ir žiūrovai yra pašmerkti murkytis beribiame kicē. Šiame suvaudino Michelle Monaghan, Jamesas Marsdenas, Luke'as Bracey'is, Liana Liberato, Geraldas McRaney's, Caroline Goodall (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Robotų žemė **

Pagrindinis išpanų režisierius Gabe Ibáñezo filmo herojus yra robotus gaminančios kompanijos draudimo agentas Žakas Vokanas (Antonio Banderas). Jis sužino, kad robotai kuriami ne eksplloatavimui, o naikinimui. Šis filmas – antiutopija, bet iš tų, kurios pagamintos nė je vieną kartą kine naudotų motyvų. Po globalios katastrofos Žemė virto radioaktyvia dykuma, išgėrė Banderaso herojus labiau primena *film noir* detektyvą. Todėl filmo kūrėjai pasirenka melodramatišką posūkį – herojus turi pamilti gražuolę robotę, kuri dirba viešnamiye... Taip pat vaidina Birgitte Hjort Sørensen, Dylanas McDermottas, Melanie Griffith (Ispanija, Bulgarija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Sen-Loranas. Stilius – tai aš ****

Dar vienas filmas apie didijį madų kūrėją Yves'ą Saint-Laurent'ą. Septintojo dešimtmecio pradžioje dizaineris ieško įkvėpimo ir atsakymų į kankinančius klausimus Parizyiaus bohemos vakarėliuose, Marakešo viloje, narkotikuose, užmezga santykius su Pierre'u Bergé. Vienas pačių talentingiausių šiu dienų prancūzų kino kūrėjų Bertrand'as Bonello ne tik papasakojo dešimties unikalais menininko gyvenimo metų istorija, nes 1965–1976 m. – didžiausio jo karjeros triumfo, o kartu didžiausių asmeninio gyvenimo nelaimių laikotarpis. Bonello, kurio filme pagrindinius vaidmenis suvaidino Gaspard'as Ullielis, Jérémie Renier, Louis Garrelis, Léa Seydoux, o Helmutas Bergeris įkūnijo Saint-Laurent'ą 1989-aisias, taip pat sukūrė išsimintiną svaigios epochos portretą. Gal todėl Bergé kategoriskai priešinosi šiam filmui ir palaimino kita, Lietuvoje jau rodytą filmą, kurį sukūrė Jalilas Lespert'as (Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Serena ***

Gražuolė Serena išteka už sėkmindo verslininko Džordžo Pembertono. Laiminga pora valdo medienos imperiją ir, regis, niekas negali sugriauti laimingos santuokos bei aistros. Tačiau praeities paslaptys ir pavydas visa da kelia pavojų. Pagal Rono Rasho romaną sukurtas danų režisierės Susanne Bier filmas nukels į Didžiosios depresijos laikus. Jennifer Lawrence vaidina lemtingą moterį, kuri negali susitaikyti su vyro (Bradley Cooper) praeitimi. Tačiau užsimojusi sunkuri kažką panašaus į epiškā melodramą, „Oskaro“ laureatė Bier iš tikrujų pagamino dar vieną moterų romanus priemonių filmą, tad vienintelė viltis – „Optimistinė istorijoje“ išbandytas pagrindinių aktorių duetas (JAV, Prancūzija, Čekija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigita Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 12–18 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 11.30, 13.45, 15.50, 18.20, 20.20
 12–17 d. – Egzodas. Dievai ir karaliai (D. Britanija, JAV, Ispanija) – 11.10, 14.20, 17.30, 18.10, 21. val.; 18 d. – 11.10, 14.20, 17.30, 21. val.
 12–16, 18 d. – Šventa karvė (rež. D. Ulvydas) – 11.45, 14, 16.10, 18.30, 21.30; 17 d. – 11.45, 14, 16.10, 21.30
 12–18 d. – Geriausia, ką turiu (JAV) – 13.15, 16, 18.40, 21.20
 16 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 19 val.
 16–18 d. – Asterikas. Dievų žemė (Prancūzija) – 11.30
 13 d. – R. Wagnerio „Niurnbergo meisterzingeriai“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoletono operos – 19 val.
 18 d. – Hobitas. Penkių armijų mūsis (HFR, 3D, JAV) – 18.20
 12, 14–18 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 11.30, 13.40, 15.50, 18, 21.40; 13 d. – 11.30, 13.40, 15.50, 21.40
 12, 13, 15–18 d. – Madagaskaro pingvinai (3D, JAV) – 12.20, 14.40; 14 d. – 14.40 (lietuvių k.); 16.50 (originalo k.)
 12, 14–18 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 11, 16.20, 20.15; 13 d. – 16.20
 12, 14–17 d. – Kaip atsikratyti boso 2 (JAV) – 15.40, 21.50; 13, 18 d. – 21.50
 12, 14–17 d. – Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 14.30, 19.50; 13 d. – 19.50
 12–16, 18 d. – Serena (JAV, Prancūzija, Čekija) – 14, 19 val.; 17 d. – 14 val.
 12–15, 17 d. – Robotų žemė (Ispanija, Bulgarija) – 16.30, 21.20; 16 d. – 21.20
 12, 15–18 d. – Bado žaidynės. Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 18.50; 13, 14 d. – 11.15, 18.50
 12, 15–17 d. – Iñrisis (D. Britanija, JAV, Kinija) – 12.15, 18 val.; 13 d. – 12.15; 14 d. – 12.15, 18 val.
 12, 14–18 d. – Kol nenuėjau miegoti (D. Britanija, Prancūzija, Švedija) – 15.15, 21 val.; 13 d. – 21 val.
 13, 14 d. – Džesis ir Petas (D. Britanija) – 11 val.
 12–18 d. – Dėzinukai (JAV) – 13.10
 Vaikystė (JAV) – 15.25
 12–16, 18 d. – Kaip Hektoras laimės ieškojo (D. Britanija, Vokietija, Kanada, Pietų Afrika) – 18.50
 12–16, 18 d. – Dingus (JAV) – 20.45
 12, 15 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 21.30
 16, 18 d. – Pakeliui (rež. R. Marcinkus) – 21.30
 14, 17 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 21.30
 12–14 d. – Bajurusis aš 2 (JAV) – 11 val.
 12–14 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 13.30
 15–19 d. – Ledo šalis (JAV) – 11 val.
 15–19 d. – Paslaptinga karalystė (JAV) – 13.30
 Forum Cinemas Akropolis
 12–18 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 10.10, 12.10, 14.10, 16.20, 17.20, 19.20
 Egzodas. Dievai ir karaliai (D. Britanija, JAV, Ispanija) – 11.20, 14.30, 18.20, 20.30, 21.20
 Šventa karvė (rež. D. Ulvydas) – 11, 13.35, 15.10, 19.10, 21.40
 Geriausia, ką turiu (JAV) – 10.40, 13.20, 16, 18.50, 21.50
 16–18 d. – Asterikas. Dievų žemė (Prancūzija) – 13.10
 18 d. – Hobitas. Penkių armijų mūsis (HFR, 3D, JAV) – 18.20
 12–18 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 10.20, 12.50, 14.50, 17 val.; Madagaskaro pingvinai (3D, JAV) – 11.30, 13.50, 16.10
 12–17 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 18.30, 21 val.; 18 d. – 21 val.
 12–18 d. – Bado žaidynės. Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 10.50, 15.30
 Kaip atsikratyti boso 2 (JAV) – 15.40, 21.45
 Robotų žemė (Ispanija, Bulgarija) – 18, 20.45
 12–18 d. – Serena (JAV, Prancūzija, Čekija) – 13.10, 18.10; 16–18 d. – 18.10
 Pakeliui (rež. R. Marcinkus) – 18.40 (N-16)
 15, 18 d. – John Wick (JAV) – 21.30
 12–14 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 21.30
 16, 17 d. – Kol nenuėjau miegoti (D. Britanija, Prancūzija, Švedija) – 21.30
 12–14 d. – Ledo šalis (JAV) – 10 val.
 12–14 d. – Monstrų universitetas (JAV) – 12.30
 15–19 d. – Krudžiai (JAV) – 10 val.
 15–19 d. – Turbo (JAV) – 12.30
 „Skalvijos“ kino centras
 12 d. – Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 16.30; 15 d. – 21.30; 16 d. – 19.30;
 18 d. – 21 val.
 15 d. – Avinėlio vartai (rež. A. Stonys) – 15.20 (seansas senjoram); 17 d. – 17 val.; 18 d. – 17 val.
 12 d. – Kaip Hektoras laimės ieškojo (D. Britanija, Kanada, P. Afrikos Respublika, Vokietija) – 21 val.; 14 d. – 20.20; 15 d. – 16.20; 16 d. – 20.50; 17 d. – 18 val.
 13 d. – Ida (Lenkija, Danija) – 15.10
 13 d. – Nimpomanė: I dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21.20, 23.20; 13 d. – 11, 12.45, 15.50, 18, 21.20, 23.20; 14–18 d. – 11, 12.45, 15.50, 18, 21.20
 12 d. – Šventa karvė (rež. D. Ulvydas) – 10.40, 16.10, 19.10, 21.30, 23.45; 13 d. – 10.40, 14, 16.10, 19.10, 21.30; 17 d. – 10.40, 14, 16.10, 21.30
 12 d. – Geriausia, ką turiu (JAV) – 18, 20.40, 23.15; 13 d. – 12, 18, 20.40, 23.15; 14, 15 d. – 12, 18, 20.40; 16–18 d. – 18, 20.40
 17 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 19 val.
 16–18 d. – Asterikas. Dievų žemė (Prancūzija) – 12.30
 13 d. – R. Wagnerio „Niurnbergo meisterzingeriai“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoletono operos – 19 val.
 18 d. – Hobitas. Penkių armijų mūsis (HFR, 3D, JAV) – 18.20
 12–18 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 10.20, 12.30, 14.40, 17 val.; Madagaskaro pingvinai (3D, JAV) – 11.10, 13.20, 15.30
 12, 14–16, 18 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 17.35, 21 val.; 13, 17 d. – 21 val.; Bado žaidynės. Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 15.20, 21.15; Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 18 val.
 12–17 d. – Robotų žemė (Ispanija, Bulgarija) – 18.30
 12–17 d. – Kaip atsikratyti boso 2 (JAV) – 20.50, 21.50; 18 d. – 21.50
 12–18 d. – Pakeliui (rež. R. Marcinkus) – 19 val. (N-16); 12, 14–18 d. – Serena (JAV, Prancūzija, Čekija) – 15 val.; 12 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 21.40, 23.50; 14, 15 d. – 21.40; 16–18 d. – Kol nenuėjau miegoti (D. Britanija, Prancūzija, Švedija) – 21.40
 12–14 d. – Paslaptinga karalystė (JAV) – 10.30
 12–14 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 13 val.
 15–19 d. – Ledo šalis (JAV) – 10.30
 15–19 d. – Monstrų universitetas (JAV) – 13 val.

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.

El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia Lietuvos kultūros taryba,

LITUVOS KULTŪROS TARYBA

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĒMIMO FONDAS

